

پایش محیط کسب و کار ایران در زمستان ۱۳۹۴
(ارزیابی ۲۳۳ شکل اقتصادی سراسر کشور
از مؤلفه‌های ملی محیط کسب و کار در ایران)

معاونت پژوهش‌های اقتصادی
دفتر: مطالعات اقتصادی

کد موضوعی: ۲۲۰
شماره مسلسل: ۱۴۹۱۹
تیر ماه ۱۳۹۵

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده.....
۲	مقدمه.....
۳	روش‌شناسی گزارش پایش محیط کسب‌وکار ایران.....
۶	تحلیل آماری نتایج ارزیابی ۲۳۳ تشکل اقتصادی سراسر کشور از مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار.....
۱۸	تحلیل وضعیت محیط کسب‌وکار ایران براساس نظریه عمومی کارآفرینی شین.....
۲۸	تحلیل وضعیت محیط کسب‌وکار ایران براساس نظریه سیستم‌های پویا.....
۳۴	پاسخ تشکل‌های اقتصادی به سؤال ویژه.....
۳۵	پیوست‌ها.....
۴۴	منابع و مأخذ.....

پایش محیط کسب و کار ایران در زمستان ۱۳۹۴
(ارزیابی ۲۳۳ شکل اقتصادی سراسر کشور
از مؤلفه‌های ملی محیط کسب و کار در ایران)

چکیده

برآیند (میانگین وزنی) ارزیابی ۲۳۳ شکل اقتصادی سراسر کشور از ۲۱ مؤلفه ملی محیط کسب و کار ایران در زمستان ۱۳۹۴، نمره ۶/۰۰ از ۱۰ (نمره بدترین ارزیابی) بوده که اندکی مناسب‌تر از ارزیابی پاییز ۱۳۹۴ (با میانگین ۶/۰۴) است. همچنین این نمره بیانگر آن است که محیط کسب و کار ایران در زمستان ۱۳۹۴ در مقایسه با فصل مشابه سال قبل (زمستان ۱۳۹۳ با میانگین ۶/۰۱ از ۱۰) نیز تغییرات قابل توجهی ندارد.

در این مطالعه، به ترتیب سه مؤلفه «مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها»، «ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید و نرخ بالای تأمین سرمایه از بازار غیررسمی» و «بی‌تعهدی شرکت‌ها و مؤسسات دولتی به پرداخت به‌موقع بدهی خود به پیمانکاران» نامناسب‌تر از بقیه مؤلفه‌ها ارزیابی شده و مؤلفه‌های «ضعف زیرساخت‌های تأمین برق»، «ضعف نظام توزیع و مشکلات رساندن محصول به‌دست مصرف‌کننده» و «ضعف زیرساخت‌های حمل‌ونقل» نسبت به سایر مؤلفه‌ها در زمستان ۱۳۹۴ مساعدتر محسوب شده‌اند. شکل‌های اقتصادی استان‌های بوشهر، قزوین، کهگیلویه و بویراحمد، خراسان جنوبی و همدان ارزیابی بدتر و شکل‌های اقتصادی استان‌های مرکزی، چهارمحال و بختیاری، یزد، اردبیل و هرمزگان ارزیابی بهتری نسبت به شکل‌های سایر استان‌ها از وضعیت مؤلفه‌های محیط کسب و کار در زمستان ۱۳۹۴ ارائه کرده‌اند.

همچنین وضعیت محیط کسب و کار ایران در زمستان ۱۳۹۴ براساس نظریه عمومی کارآفرینی شین، ۶/۰۸ از ۱۰ (عدد ۱۰ بدترین ارزیابی) ارزیابی شده است به طوری که میانگین ارزیابی محیط اقتصادی (شامل محیط مالی، محیط اقتصاد کلان، ساختار تولید و محیط جغرافیایی) ۵/۸۶ و میانگین ارزیابی محیط نهادی (شامل محیط سیاسی، محیط حقوقی، محیط فرهنگی و ساختار دولت، محیط فناوری و نوآوری و محیط آموزشی و علمی) ۶/۳۰ است.

گزارش‌های فصلی پایش محیط کسب و کار ایران از تابستان ۱۳۸۹ به‌طور مستمر با همکاری شکل‌های اقتصادی سراسر کشور توسط مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی تهیه و منتشر می‌شود. این گزارش‌ها، ارزیابی شکل‌های اقتصادی ایران از ۲۳ مؤلفه ملی محیط کسب و کار در ایران را با ابزار پرسشنامه استخراج و ارائه می‌کند.

در پرسشنامه این مطالعه معمولاً یک یا دو سؤال گزینه‌دار درباره مسائل روز محیط کسب و کار از

تشکل‌های اقتصادی پرسیده می‌شود. در پرسشنامه زمستان ۱۳۹۴، میزان اجرای محورهای اصلی سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی (شامل ایجاد ثبات اقتصادی، ایجاد رقابت در کسب‌وکارها، تسهیل سرمایه‌گذاری و ورود به کسب‌وکارها، تشویق و ترویج مصرف کالاهای داخلی، تعرفه‌گذاری مناسب واردات، حمایت از صادرات غیرنفتی، حمایت از محصولات دانش‌بنیان و شفاف‌سازی و حذف رانت‌ها) پس از گذشت دو سال از ابلاغ آن پرسش شده بود که در همه محورها عملکرد کمتر از ۵ (۱ تا ۱۰ بهترین ارزیابی) ارزیابی شده است.

مقدمه

مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار، عواملی هستند که به‌طور مشترک بر اداره و عملکرد همه بنگاه‌ها در جامعه مورد مطالعه اثر می‌گذارند، اما تقریباً خارج از کنترل مدیران بنگاه‌ها هستند. محیط کسب‌وکار عمدتاً در حوزه بنگاه‌های کوچک و متوسط بررسی و مطالعه می‌شود، زیرا بنگاه‌های بزرگ تا حدودی می‌توانند با صرف هزینه‌هایی مانند تبلیغات برای تغییر فرهنگ مصرفی و لابی کردن در محافل سیاست‌گذاری، عوامل خارجی مؤثر بر اداره و عملکرد بنگاه‌هایشان را مهار کنند، اما بنگاه‌های کوچک و متوسط چنین قابلیت‌هایی ندارند و به همین دلیل بهبود محیط کسب‌وکار برای بنگاه‌های کوچک و متوسط اهمیت زیادی دارد. گزارش حاضر، بیست‌ودومین گزارش مستمر فصلی است که با ابزار پرسشنامه و براساس «ادراک‌سنجی» تشکل‌های اقتصادی در سراسر کشور از وضعیت ۲۳ مؤلفه محیط کسب‌وکار ایران در دوره سه‌ماهه زمستان ۱۳۹۴ تهیه شده است.

مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در این گزارش طی زمستان ۱۳۸۸ تا بهار ۱۳۸۹ به روش دلفی با مشارکت ۸۰ تشکل اقتصادی سراسری به‌دست آمده است. مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در این گزارش‌ها به اقتضا و متناسب با شرایط اقتصاد ایران شناسایی و تعریف شده‌اند و با شاخص‌های مشهور بین‌المللی نظیر شاخص «انجام کسب‌وکار» بانک جهانی^۱ یا گزارش جهانی رقابت‌پذیری^۲ تفاوت دارند.

در بخش اول این گزارش، ارزیابی تشکل‌های اقتصادی از وضعیت مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در ایران طی زمستان ۱۳۹۴ ارائه می‌شود. در این بخش، اختصاص نمره ۱۰ به هر مؤلفه به‌منزله بدترین ارزیابی از وضعیت آن مؤلفه در محیط کسب‌وکار است و نمره ۱، به این معناست که آن مؤلفه در دوره مورد بررسی، بر عملکرد یا اداره بنگاه‌های تحت پوشش تشکل ارزیابی‌کننده، تأثیر نداشته است.

در بخش دوم این گزارش، ارزیابی تشکل‌های اقتصادی از وضعیت محیط کسب‌وکار ایران در زمستان ۱۳۹۴ براساس نظریه عمومی کارآفرینی شین تحلیل می‌شود. براساس این نظریه می‌توان دو مجموعه عوامل محیطی معین، محیط اقتصادی و محیط نهادی را تفکیک کرد. عوامل محیطی اقتصادی شامل

1. Ease of Doing Business Index
2. Global Competitiveness Report

محیط مالی، محیط اقتصاد کلان و ساختار تولید و محیط جغرافیایی (زیرساختار و خوشه‌ها) و عوامل محیط نهادی شامل محیط سیاسی، محیط حقوقی، محیط فرهنگی و محیط آموزشی و علمی و محیط فناوری و نوآوری و ساختار دولت می‌شود.

در بخش سوم این گزارش، ارزیابی تشکلهای اقتصادی از وضعیت محیط کسب‌وکار ایران در زمستان ۱۳۹۴ براساس نظریه سیستم‌های پویا تحلیل می‌شود. براساس این نظریه، مؤلفه‌ها معمولاً با هم روابط غیرخطی، الاکلنگی یا تأخیری دارند که باید مورد توجه قرار گیرند.

در بخش چهارم این گزارش پاسخ تشکلهای مشارکت‌کننده به سؤال خاص مربوط به دوره زمانی تهیه این تحقیق در زمستان ۱۳۹۴ ارائه شده است.

روش‌شناسی گزارش پایش محیط کسب‌وکار ایران

گروه مطالعات محیط کسب‌وکار در مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی در ابتدای تشکیل در زمستان ۱۳۸۸، براساس تعریف «محیط کسب‌وکار»، از حدود ۸۰ تشکل اقتصادی سراسر کشور شامل اتاق‌های بازرگانی صنایع و معادن، انجمن‌های مدیران صنایع، شوراهای اصناف، خانه‌های صنعت و معدن و کانون‌های عالی کارفرمایی، درخواست کرد تا «مجموعه عواملی که بر عملکرد و اداره بنگاه‌های زیرمجموعه خود مؤثر؛ اما خارج از کنترل مدیران بنگاه‌ها هستند»^۱ را معرفی کنند. طی سه مرحله نظرخواهی مکرر از جامعه آماری یاد شده، در طول بهمن‌ماه ۱۳۸۸ تا خردادماه ۱۳۸۹، مجموعاً ۲۲ عامل یا مؤلفه محیط کسب‌وکار ایران شناسایی و بر آنها اجماع حاصل شد.

در تدوین این مؤلفه‌ها تلاش شد هر مؤلفه با تعابیری معرفی شود تا حداکثر مفاهمه و برداشت از مفهوم هر مؤلفه میان تدوین‌کننده، خوانندگان گزارش و نیز ارزیابی‌کنندگان هر مؤلفه ایجاد شود. به همین دلیل برخی مؤلفه‌ها با عباراتی نسبتاً مفصل توصیف شده‌اند. درحالی که مؤلفه‌های مشابه در گزارش‌های بین‌المللی با عبارات کوتاه‌تری معرفی می‌شوند، در این گزارش‌ها هر مؤلفه از چندین نماگر تشکیل شده که مفاهمه و دقت آن گزارش‌ها را بیشتر کرده است.

در این گزارش به‌منظور محاسبه شاخص ارزیابی هر مؤلفه ابتدا میانگین ارزیابی تشکلهای هر استان در هر بخش P_{ij} محاسبه شد. در فرمول زیر P_{ijk} ارزیابی تشکلهای اقتصادی مشارکت‌کننده (n) هر استان (i) در هر بخش (j) است و اندیس k نشان‌دهنده تشکل موردنظر است. شایان ذکر است در مواردی که میانگین ارزیابی هر استان در هر بخش موجود نبود از برآورد آن براساس دوره‌های گذشته استفاده شد.

$$P_{ij} = \frac{\sum_{k=1}^n P_{ijk}}{n_{ij}}$$

۱. جمله داخل گیومه، تعریف محیط کسب‌وکار (Business Environment) محسوب می‌شود.

وزن‌های استانی W_i برای محاسبه شاخص هر مؤلفه براساس سهم استان از تولید ناخالص داخلی بدون نفت کل کشور و وزن‌های بخشی S_j براساس سهم بخش از تولید ناخالص داخلی بدون نفت کل کشور محاسبه شده است. شایان ذکر است که وزن تشکلهای اقتصادی که در بیش از یک استان شعبه داشته و ماهیت سراسری دارند^۱ با وزن ۵۰ درصد از نظر تعلق استانی لحاظ شده‌اند.

جدول ۱. وزن‌های بخشی S_j (درصد)

بخش مربوطه	وزن براساس سهم هر بخش از تولید ناخالص داخلی بدون نفت سال ۱۳۹۰
کشاورزی	۱۰/۶۸
صنعت و معدن	۳۱/۳۹
خدمات	۵۷/۹۳
جمع	۱۰۰

جدول ۲. سهم هر استان از تولید ناخالص داخلی بدون نفت (وزن‌های استانی W_i) (درصد)

استان	وزن	استان	وزن	استان	وزن
آذربایجان شرقی	۱/۹۱	خراسان شمالی	۰/۳۵	کهگیلویه و بویراحمد	۰/۲۶
آذربایجان غربی	۱/۲۵	خوزستان	۲/۹۲	گلستان	۰/۷۰
اردبیل	۰/۵۸	زنجان	۰/۵۲	گیلان	۱/۲۷
اصفهان	۳/۵۷	سمنان	۰/۵۵	لرستان	۰/۷۰
البرز	۱/۵۷	سیستان و بلوچستان	۰/۷۵	مازندران	۲/۰۲
ایلام	۰/۲۷	فارس	۲/۴۹	مرکزی	۱/۰۲
بوشهر	۱/۶۹	قزوین	۰/۸۵	هرمزگان	۰/۹۷
تهران	۱۳/۹۷	قم	۰/۵۹	همدان	۰/۸۹
چهارمحال و بختیاری	۰/۴۰	کردستان	۰/۶۱	یزد	۱/۰۸
خراسان جنوبی	۰/۲۹	کرمان	۱/۶۲	تشکلهای کشوری ^۲	۵۰
خراسان رضوی	۳/۳۰	کرمانشاه	۱/۰۲		

شاخص ارزیابی هر مؤلفه در هر استان با استفاده از وزن‌های بخشی S_j و فرمول زیر محاسبه

می‌شود:

$$I_i = \sum_{j=1}^3 S_j P_{ij}$$

شاخص ارزیابی هر مؤلفه در هر بخش نیز با استفاده از وزن‌های استانی W_i و فرمول زیر محاسبه

می‌شود:

۱. براساس ماده (۱) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، آن دسته از تشکلهای اقتصادی که در چندین استان کشور شعبه و عضو داشته باشند «تشکل اقتصادی سراسری» نامیده می‌شوند.

۲. وزن تشکلهای کشوری براساس نظر هیئت علمی این مطالعه برابر با مجموع وزن همه استان‌ها در نظر گرفته شده است. زیرا وجود یک تشکل کشوری، مانند فعالیت یک تشکل در همه استان‌ها می‌باشد. از آنجا که مجموع وزن همه استان‌ها و تشکلهای کشوری باید برابر ۱۰۰ درصد باشد، وزن تشکلهای کشوری ۵۰ درصد به دست می‌آید.

$$I_j = \sum_{i=1}^m W_i P_{ij}$$

شاخص ارزیابی هر مؤلفه در کل نیز با استفاده از وزن‌های استانی W_i و وزن‌های بخشی S_j و فرمول زیر محاسبه می‌شود:

$$I = \sum_{i=1}^m \sum_{j=1}^3 W_i S_j P_{ij}$$

با توجه به فرمول‌های بالا باید روابط زیر بین شاخص‌های ارزیابی هر مؤلفه برقرار باشد که در محاسبات این روابط کنترل می‌شوند:

$$I = \sum_{j=1}^3 S_j I_j$$

$$I = \sum_{i=1}^n W_i I_i$$

در انتها نیز میانگین شاخص‌های ارزیابی مؤلفه‌ها به‌عنوان میانگین وزنی ارزیابی شکل‌های اقتصادی مشارکت‌کننده در این مطالعه از مؤلفه‌های ملی محیط کسب‌وکار محاسبه می‌شود. از آنجا که نسبت تعداد پرسشنامه‌های معتبر دریافتی به تعداد پرسشنامه‌های ارسالی در این گزارش کمتر از استاندارد (۸۰ درصد از کل) است، به همین دلیل نتایج این پرسشنامه به کل شکل‌های اقتصادی کشور تعمیم داده نشده و ادعا نمی‌شود نتایج این گزارش نظر «تشکل‌های اقتصادی ایران» است، بلکه صرفاً ادعا می‌شود که این گزارش، «ارزیابی ۲۳۳ تشکل اقتصادی سراسر کشور از ۲۳ مؤلفه ملی محیط کسب‌وکار ایران» است.

شاخص ارزیابی شکل‌های اقتصادی از مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در این گزارش می‌تواند به‌عنوان یک متغیر جانشین^۱ برای نشان دادن شرایط محیط کسب‌وکار ایران به کار رود. محاسبه شاخص بر مبنای نظر تشکل‌های اقتصادی ایران به جای بنگاه‌ها این مزیت را دارد که تأثیر محیط درونی بنگاه‌ها بر روی ارزیابی مؤلفه‌های مورد بررسی را حداقل می‌کند و در واقع تشکل‌ها به‌عنوان واحدهایی که تحت تأثیر محیط درونی یک بنگاه خاص نبوده و از محیطی که بنگاه‌ها با آنها در تعامل هستند اطلاع دارند، برای محاسبه متغیر جانشین شاخص محیط کسب‌وکار ایران و نیز سیاست‌گذاری‌های مربوط به بهبود محیط کسب‌وکار در کشور مناسب به نظر می‌رسد.

لازم به یادآوری است که با توجه به مسئولیت اتاق‌ها^۲ در اجرای ماده (۴) قانون بهبود مستمر محیط

1. Proxy

۲. اتاق بازرگانی، صنعت، معدن و تجارت، اتاق تعاون و اتاق اصناف.

کسب‌وکار (مصوب بهمن‌ماه ۱۳۹۰) مبنی بر تعریف، محاسبه و اعلام فصلی شاخص‌های محیط کسب‌وکار، انتظار می‌رود از فصول آینده گزارش‌های فصلی پایش محیط کسب‌وکار در شکل بدیع‌تر توسط اتاق‌ها تهیه و منتشر شود.

تحلیل آماری نتایج ارزیابی ۲۳۳ تشکل اقتصادی سراسر کشور از مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار

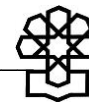
الف) شاخص کلی ارزیابی (میانگین وزنی نتایج ارزیابی)

ارزیابی تشکل‌های مشارکت‌کننده در این مطالعه از مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در ایران همچنان مؤید برداشت نامطلوب (میانگین کل ارزیابی، ۶/۰۰ از ۱۰) آنها از وضعیت محیط کسب‌وکار در کشور است. برآیند (میانگین وزنی) ارزیابی ۲۳۳ تشکل اقتصادی مشارکت‌کننده در این مطالعه از ۲۱ مؤلفه محیط کسب‌وکار ایران در زمستان ۱۳۹۴، کمیت ۶/۰۰ از ۱۰ (عدد بزرگ‌تر، ارزیابی بدتر) بوده است که نسبت به فصل قبل (۶/۰۴ در پاییز ۱۳۹۴) اندکی نامساعدتر ارزیابی شده است (نمودار ۱).

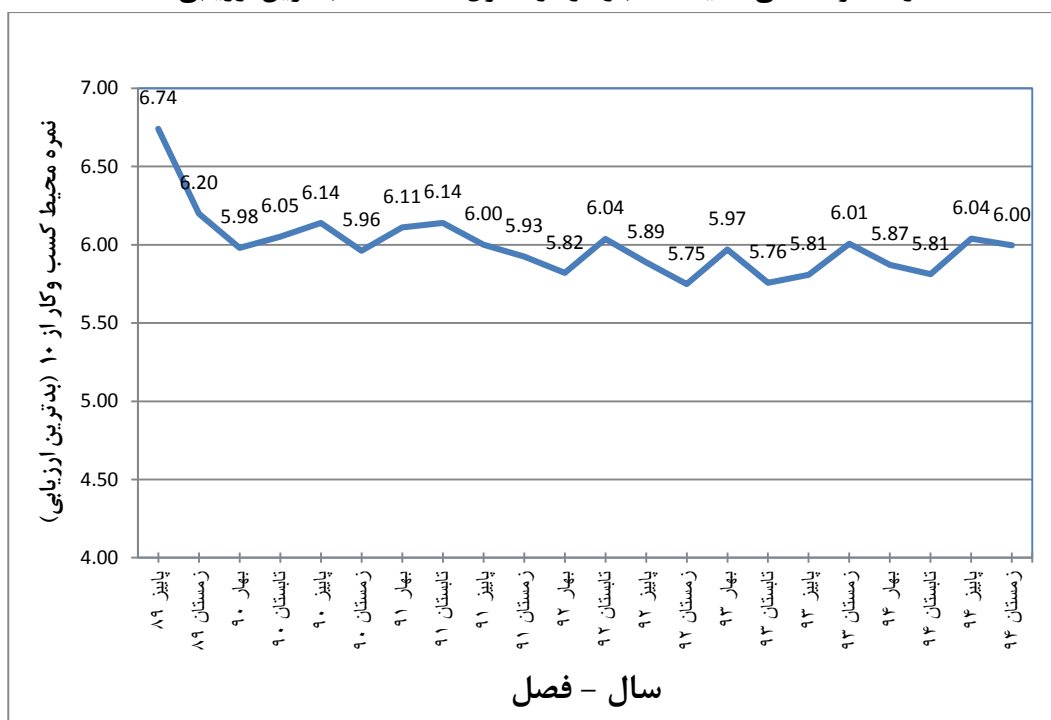
جدول ۳، نامساعدترین و به نسبت مساعدترین مؤلفه‌های ارزیابی شده توسط تشکل‌های اقتصادی مشارکت‌کننده در این مطالعات را طی پنج فصل منتهی به زمستان ۱۳۹۴ نشان می‌دهد.

در زمستان ۱۳۹۴ نیز مانند فصل‌های قبل «دریافت تسهیلات از بانک‌ها» همچنان به‌عنوان نامساعدترین مؤلفه محیط کسب‌وکار ایران ارزیابی شده است. پس از آن «ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید و نرخ بالای تأمین سرمایه از بازار غیررسمی» نیز همانند سه فصل گذشته به‌عنوان دومین مانع اداره بنگاه‌ها ارزیابی شده است. «بی‌تعهدی شرکت‌ها و مؤسسات دولتی به پرداخت به موقع بدهی خود به پیمانکاران» به‌عنوان سومین مؤلفه نامساعد محیط کسب‌وکار و «وجود مفاسد اقتصادی در دستگاه‌های حکومتی» به‌عنوان چهارمین مؤلفه نامساعد محیط کسب‌وکار از نظر تشکل‌های اقتصادی مطرح شده‌اند.

مؤلفه‌هایی که در پایش زمستان ۱۳۹۴، به نسبت مساعدتر از سایر مؤلفه‌ها ارزیابی شده‌اند نیز به‌ترتیب عبارتند از: «ضعف زیرساخت‌های تأمین برق»، «ضعف نظام توزیع و مشکلات رساندن محصول به‌دست مصرف‌کننده»، «ضعف زیرساخت‌های حمل‌ونقل» و «کمبود نیروی انسانی ماهر و آموزش‌دیده». شایان ذکر است که «کمبود نیروی انسانی ماهر و آموزش‌دیده» و «فقدان دسترسی به فناوری مورد نیاز» به تازگی از دوره پاییز ۱۳۹۴ به مؤلفه‌های مورد بررسی اضافه شده‌اند که در مجموع با این دو مؤلفه، تعداد مؤلفه‌های مورد بررسی به ۲۳ مؤلفه می‌رسد. اما در نمودار زیر به‌منظور عدم ارباب در روند مقایسه میانگین وزنی ارزیابی تشکل‌های اقتصادی مشارکت‌کننده این دو مؤلفه لحاظ نشده‌اند.

نمودار ۱. مقایسه میانگین وزنی ارزیابی تشکل‌های اقتصادی مشارکت‌کننده
از ۲۱ مؤلفه ملی محیط کسب و کار در فصول گذشته (۱۰ بدترین ارزیابی)

جدول ۳. مقایسه نامساعدترین و به نسبت مساعدترین مؤلفه‌های ارزیابی شده توسط تشکل‌های اقتصادی مشارکت‌کننده در پنج فصل منتهی به زمستان ۱۳۹۴

عنوان	زمستان ۱۳۹۳	ارزیابی	بهار ۱۳۹۴	ارزیابی	تابستان ۱۳۹۴	ارزیابی	پاییز ۱۳۹۴	ارزیابی	زمستان ۱۳۹۴	ارزیابی
نامساعدترین مؤلفه‌های ارزیابی شده، طی ۵ فصل منتهی به زمستان ۱۳۹۴ (۱۰ بدترین ارزیابی)	مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها	۷/۸۲	مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها	۷/۶۸	مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها	۷/۷۰	مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها	۷/۷۶	مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها	۷/۷۵
	ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید و نرخ بالای تأمین سرمایه از بازار غیررسمی	۷/۴۴	ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید و نرخ بالای تأمین سرمایه از بازار غیررسمی	۷/۰۲	ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید و نرخ بالای تأمین سرمایه از بازار غیررسمی	۷/۲۶	ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید و نرخ بالای تأمین سرمایه از بازار غیررسمی	۷/۳۹	ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید و نرخ بالای تأمین سرمایه از بازار غیررسمی	۷/۲۳
	وجود مفاصد اقتصادی در دستگاه‌های حکومتی	۷/۱۱	اعمال تحریم‌های بین‌المللی علیه کشورمان	۶/۸۰	وجود مفاصد اقتصادی در دستگاه‌های حکومتی	۶/۸۰	بی‌تعهدی شرکت‌ها و مؤسسات دولتی به پرداخت به موقع بدهی خود به پیمانکاران	۷/۲۳	بی‌تعهدی شرکت‌ها و مؤسسات دولتی به پرداخت به موقع بدهی خود به پیمانکاران	۶/۹۲
	بی‌تعهدی شرکت‌ها و مؤسسات دولتی به پرداخت به موقع بدهی خود به پیمانکاران	۶/۸۳	وجود مفاصد اقتصادی در دستگاه‌های حکومتی	۶/۷۹	بی‌تعهدی شرکت‌ها و مؤسسات دولتی به پرداخت به موقع بدهی خود به پیمانکاران	۶/۵۸	وجود مفاصد اقتصادی در دستگاه‌های حکومتی	۷/۰۴	وجود مفاصد اقتصادی در دستگاه‌های حکومتی	۶/۸۶
به نسبت مساعدترین مؤلفه‌های ارزیابی شده، به ترتیب ارزیابی مساعد (عدد کوچک‌تر، وضعیت بهتر)	ضعف زیرساخت‌های تأمین برق	۴/۱۳	ضعف زیرساخت‌های تأمین برق	۳/۷۴	ضعف زیرساخت‌های تأمین برق	۳/۷۵	ضعف زیرساخت‌های تأمین برق	۴/۱۸	ضعف زیرساخت‌های تأمین برق	۴/۰۸
	ضعف زیرساخت‌های حمل‌ونقل	۴/۸۹	ضعف زیرساخت‌های حمل‌ونقل	۴/۸۷	ضعف زیرساخت‌های حمل‌ونقل	۴/۶۷	ضعف نظام توزیع و مشکلات رساندن محصول به دست مصرف‌کننده	۴/۸۰	ضعف نظام توزیع و مشکلات رساندن محصول به دست مصرف‌کننده	۴/۹۶
	ضعف نظام توزیع و مشکلات رساندن محصول به دست مصرف‌کننده	۵/۱۴	ضعف نظام توزیع و مشکلات رساندن محصول به دست مصرف‌کننده	۴/۹۲	ضعف نظام توزیع و مشکلات رساندن محصول به دست مصرف‌کننده	۴/۸۳	ضعف زیرساخت‌های حمل‌ونقل	۴/۹۴	ضعف زیرساخت‌های حمل‌ونقل	۴/۹۸
	تمایل مردم به خرید کالاهای خارجی و تقاضای کم برای محصولات ایرانی مشابه	۵/۲۷	تمایل مردم به خرید کالاهای خارجی و تقاضای کم برای محصولات ایرانی مشابه	۵/۰۹	تعرفه پایین کالاهای وارداتی و رقابت غیرمنصفانه محصولات رقیب خارجی در بازار	۵/۱۰	کمبود نیروی انسانی ماهر و آموزش‌دیده*	۵/۱۰	کمبود نیروی انسانی ماهر و آموزش‌دیده*	۵/۰۸

* این مؤلفه برای اولین بار در فصل پاییز ۱۳۹۴ اضافه گردید.

جدول ۴، ارزیابی تشکلهای مشارکت‌کننده از مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در زمستان ۱۳۹۴ در مقایسه با همین ارزیابی در پاییز ۱۳۹۴ و زمستان سال‌های ۱۳۹۱ الی ۱۳۹۳ را نشان می‌دهد.

مؤلفه «بی‌تعهدی شرکت‌ها و مؤسسات دولتی به پرداخت به موقع بدهی خود به پیمانکاران» از رقم ۶/۷۶ (رتبه ۵) در زمستان سال ۱۳۹۱ به رقم ۶/۹۲ (رتبه ۳) در زمستان ۱۳۹۴ رسیده است که نشان می‌دهد در طی سال‌های مورد بررسی شرایط این مؤلفه از نظر تشکلهای مشارکت‌کننده به مرور نامساعدتر شده است.

مؤلفه «برگشت چک‌های مشتریان و همکاران» نیز از رقم ۵/۳۶ (رتبه ۱۶) در زمستان سال ۱۳۹۱ به رقم ۶/۶۹ (رتبه ۶) در زمستان ۱۳۹۴ رسیده است که نشان می‌دهد در طی سال‌های مورد بررسی شرایط این مؤلفه از نظر تشکلهای مشارکت‌کننده به مرور به نسبت نامساعدتر شده است.

مؤلفه «اعمال تحریم‌های بین‌المللی علیه کشورمان» نیز از رقم ۶/۹۴ (رتبه ۴) در زمستان سال ۱۳۹۱ به رقم ۵/۹۴ (رتبه ۱۱) در زمستان ۱۳۹۴ رسیده است که نشان می‌دهد در طی سال‌های مورد بررسی شرایط این مؤلفه از نظر تشکلهای مشارکت‌کننده به مرور به نسبت مساعدتر شده است.

مؤلفه «بی‌ثباتی در قیمت مواد اولیه» از رقم ۸/۰۲ (رتبه ۱) در زمستان سال ۱۳۹۱ به رقم ۵/۵۶ (رتبه ۱۶) در زمستان ۱۳۹۴ رسیده است که نشان می‌دهد در طی سال‌های مورد بررسی شرایط این مؤلفه از نظر تشکلهای مشارکت‌کننده به مرور به نسبت مساعدتر شده است.

مؤلفه «قیمتگذاری غیرمنطقی محصولات تولیدی توسط دولت و نهادهای حکومتی» از رتبه ۹ (رقم ۶/۳۱) در زمستان سال ۱۳۹۱ به رتبه ۱۳ (رقم ۵/۸۲) در زمستان ۱۳۹۴ رسیده است که نشان می‌دهد در طی سال‌های مورد بررسی شرایط این مؤلفه از نظر تشکلهای مشارکت‌کننده به مرور به نسبت مساعدتر شده است.

جدول ۴. برآیند (میانگین وزنی) ارزیابی تشکل‌های مشارکت‌کننده از مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار ایران در زمستان ۱۳۹۴ و مقایسه با چهار فصل قبل

تغییر زمستان ۱۳۹۴ نسبت به پاییز ۱۳۹۴	تغییر زمستان ۱۳۹۴ به زمستان ۱۳۹۳	زمستان ۱۳۹۴		پاییز ۱۳۹۴		زمستان ۱۳۹۳		زمستان ۱۳۹۲		زمستان ۱۳۹۱		مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار (به ترتیب ارزیابی نامساعد در زمستان ۱۳۹۴)
		رتبه	ارزیابی	رتبه	ارزیابی	رتبه	ارزیابی	رتبه	ارزیابی	رتبه	ارزیابی	
۰	۳	۱	۷/۷۵	۱	۷/۷۶	۷/۸۲	۷/۵۲	۱	۷/۴۶	۲	۷/۵۶	مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها
-۲	۱	۲	۷/۲۳	۲	۷/۳۹	۷/۴۴	۷/۱۹	۲	۶/۹۷	۳	۷/۱۳	ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید و نرخ بالای تأمین سرمایه از بازار غیررسمی
-۴	۱۱	۳	۶/۹۲	۳	۷/۲۳	۶/۸۳	۶/۲۶	۴	۶/۶۵	۵	۶/۷۶	بی‌تعهدی شرکت‌ها و مؤسسات دولتی به پرداخت به موقع بدهی خود به پیمانکاران
-۲	۳	۴	۶/۸۶	۴	۷/۰۴	۷/۱۱	۶/۶۷	۶	۶/۴۳	۷	۶/۵۰	وجود مفسد اقتصادی در دستگاه‌های حکومتی
۲	۷	۵	۶/۷۱	۶	۶/۶۰	۶/۴۱	۶/۲۷	۷	۶/۲۳	۸	۶/۴۲	نرخ بالای بیمه اجباری نیروی انسانی
۱	۱۸	۶	۶/۶۹	۵	۶/۶۳	۶/۰۷	۵/۶۹	۱۵	۵/۳۸	۱۶	۵/۳۶	برگشت چک‌های مشتریان و همکاران
-۳	۲	۷	۶/۱۷	۸	۶/۳۴	۶/۳۲	۶/۰۴	۹	۵/۹۵	۱۰	۵/۹۰	ضعف دادرها در رسیدگی مؤثر به شکایت‌ها و اجبار طرف‌های قرارداد به انجام تعهدات
۳	۱۰	۸	۶/۱۲	۱۰	۵/۹۴	۵/۹۳	۵/۵۵	۱۴	۵/۳۹	۱۵	۵/۴۶	عرضه کالاهای خارجی قاچاق در بازار داخلی
۰	۲	۹	۶/۰۹	۹	۶/۱۱	۶/۰۲	۵/۹۷	۸	۶/۰۷	۶	۶/۶۴	بی‌ثباتی قوانین و مقررات مربوط به تولید و سرمایه‌گذاری
۵	۶	۱۰	۶/۰۴	۱۴	۵/۷۷	۵/۷۵	۵/۷۰	۱۱	۵/۷۶	۱۲	۵/۶۷	محدودیت قانون کار در تعدیل و جابجایی نیروی کار
-۸	-۹	۱۱	۵/۹۴	۷	۶/۴۹	۶/۷۵	۶/۵۴	۵	۶/۵۵	۴	۶/۹۴	اعمال تحریم‌های بین‌المللی علیه کشورمان
-۱	-۲	۱۲	۵/۸۸	۱۱	۵/۹۴	۵/۹۵	۵/۹۷	۱۲	۵/۶۵	۱۳	۵/۵۹	تولید کالاهای غیراستاندارد، تقلبی و عرضه نسبتاً بدون محدودیت آن به بازار
۱	۰	۱۳	۵/۸۲	۱۳	۵/۷۸	۵/۹۱	۵/۸۰	۱۰	۵/۹۳	۹	۶/۳۱	قیمتگذاری غیرمنطقی محصولات تولیدی توسط دولت و نهادهای حکومتی
-۱	۱	۱۴	۵/۷۱	۱۲	۵/۷۹	۵/۷۷	۵/۶۶	۱۳	۵/۵۵	۱۴	۵/۵۱	زیاد بودن تعطیلات رسمی
۳	۹	۱۵	۵/۷۱	۱۷	۵/۵۳	۵/۳۴	۵/۲۶	۱۹	۴/۷۵	۱۷	۵/۱۱	تعرفه پایین کالاهای وارداتی و رقابت غیرمنصفانه محصولات رقیب خارجی در بازار
-۱	-۷	۱۶	۵/۵۶	۱۵	۵/۶۳	۶/۰۰	۵/۹۵	۳	۶/۶۵	۱	۸/۰۲	بی‌ثباتی در قیمت مواد اولیه
-۲	۵	۱۷	۵/۴۴	۱۶	۵/۵۷	۵/۲۸	۵/۲۰	۱۶	۵/۲۳	۱۱	۵/۸۳	موانع تعرفه‌ای صادرات محصولات و واردات مواد اولیه
-۲		۱۸	۵/۴۳	۱۸	۵/۵۲							فقدان دسترسی به فناوری مورد نیاز
-۴	۲	۱۹	۵/۲۸	۱۹	۵/۴۸	۵/۲۷	۵/۲۰	۱۷	۴/۸۹	۱۹	۴/۸۳	تمایل مردم به خرید کالاهای خارجی و تقاضای کم برای محصولات ایرانی مشابه
۰		۲۰	۵/۰۸	۲۰	۵/۱۰							کمبود نیروی انسانی ماهر و آموزش‌دیده
۱	۳	۲۱	۴/۹۸	۲۱	۴/۹۴	۴/۸۹	۴/۸۲	۲۰	۴/۶۹	۲۰	۴/۴۴	ضعف زیرساخت‌های حمل‌ونقل
۳	۲	۲۲	۴/۹۶	۲۲	۴/۸۰	۵/۱۴	۴/۸۵	۱۸	۴/۸۲	۱۸	۴/۸۵	ضعف نظام توزیع و مشکلات رساندن محصول به دست مصرف‌کننده
-۳	۶	۲۳	۴/۰۸	۲۳	۴/۱۸	۴/۱۳	۳/۸۶	۲۱	۳/۷۴	۲۱	۳/۵۹	ضعف زیرساخت‌های تأمین برق
-۱	۳		۶/۰۰		۶/۰۴		۵/۸۱		۵/۷۵		۵/۹۳	میانگین کل (۲۱ مؤلفه)

ب) شاخص ارزیابی استانی

میانگین ارزیابی مؤلفه‌های محیط کسب و کار به تفکیک استان‌ها (شامل شکل‌های سراسری) در زمستان ۱۳۹۴ در نمودار ۲ ترسیم شده است. همان‌طور که در نمودار مذکور مشاهده می‌شود در زمستان ۱۳۹۴ به ترتیب استان‌های بوشهر، قزوین، کهگیلویه و بویراحمد، خراسان جنوبی و همدان به‌عنوان استان‌های دارای نامساعدترین محیط کسب و کار ارزیابی شده‌اند. اما استان‌های مرکزی، چهارمحال و بختیاری، یزد، اردبیل و هرمزگان به ترتیب به نسبت مساعدترین محیط ارزیابی شده‌اند. شایان ذکر است که میانگین ارزیابی مؤلفه‌های محیط کسب و کار شکل‌های سراسری ۵/۵۳ است که از میانگین ساده ارزیابی اکثر استان‌ها کمتر است (جدول ۵). این امر می‌تواند نشانگر آن باشد که شرایط محیط کسب و کار برای بنگاه‌های بزرگ بهتر از بنگاه‌های کوچک است.

در جدول ۵ نتیجه ارزیابی شکل‌های اقتصادی از ۲۱ مؤلفه محیط کسب و کار در طول دوره‌های (بهار ۱۳۹۱ الی زمستان ۱۳۹۴) به تفکیک استان‌ها (شامل شکل‌های سراسری) نشان داده شده است. براساس میانگین کل دوره مذکور، وضعیت استان‌های بوشهر، کهگیلویه و بویراحمد، البرز و کرمانشاه در مقایسه با دیگر استان‌ها نامناسب‌تر و وضعیت استان‌های گیلان، اردبیل، یزد و زنجان مناسب‌تر ارزیابی شده است.

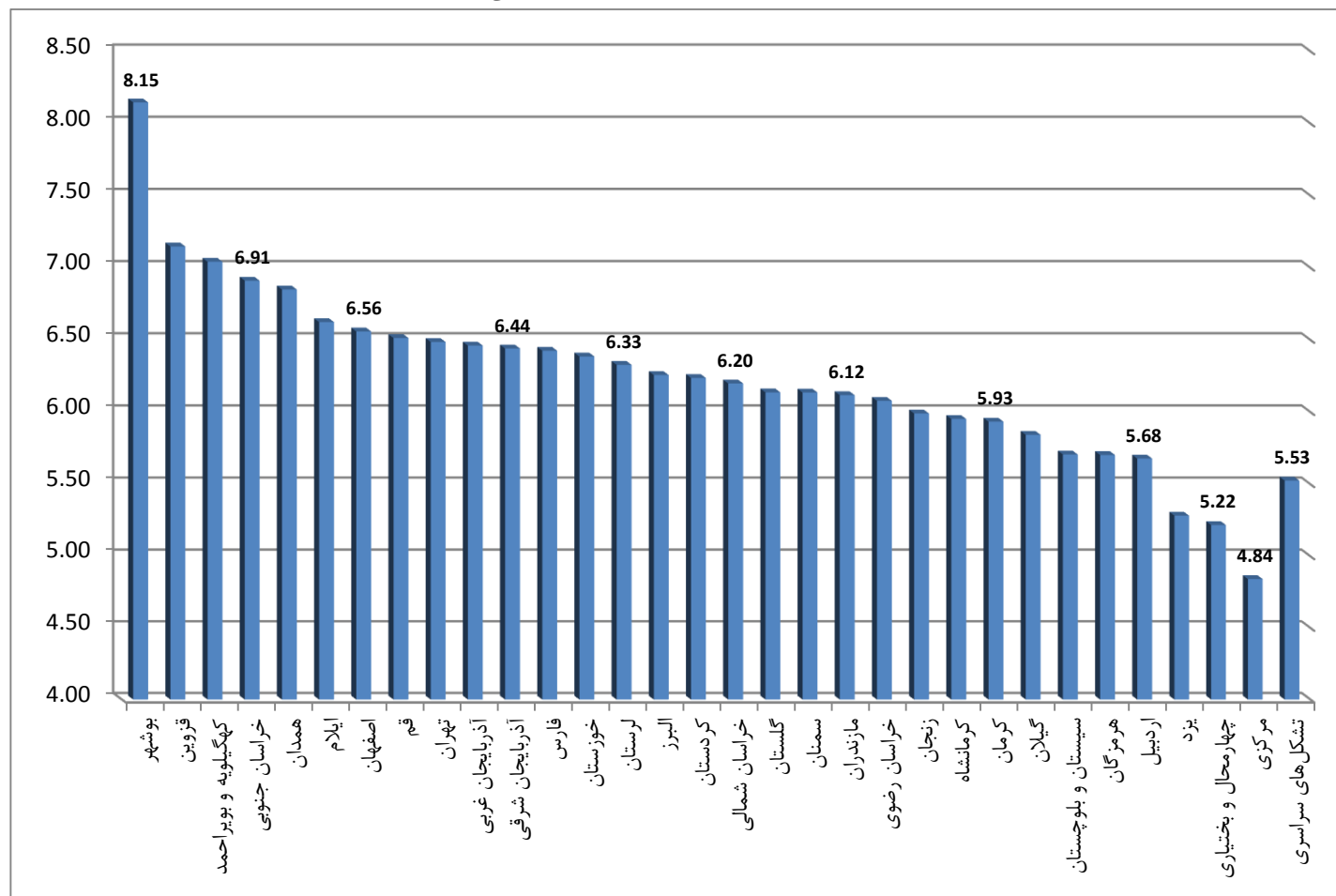
در جدول ۶ نیز نتیجه ارزیابی شکل‌های اقتصادی از ۲۳ مؤلفه محیط کسب و کار در زمستان ۱۳۹۴ به تفکیک استان‌ها (شامل شکل‌های سراسری) و میانگین ارزیابی نهایی هر مؤلفه نشان داده شده است. تفاوت در ترتیب مؤلفه‌های محیط کسب و کار در این جدول با ترتیب مؤلفه‌ها در جدول ۴ نشان می‌دهد که برخی از مؤلفه‌ها برای استان‌ها نسبت به شکل‌های سراسری اهمیت بیشتری دارند مانند مؤلفه «نرخ بالای بیمه اجباری نیروی انسانی» که برای شکل‌های استانی اهمیت بیشتری دارند.

براساس ارزیابی زمستان ۱۳۹۴ مؤلفه «مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها» در همه استان‌ها به‌استثنای هرمزگان بالاتر از ۶/۳ است و در استان‌های بوشهر، همدان، خوزستان و مازندران بالاتر از ۹ و در چهارده استان نیز بالاتر از ۸ گزارش شده است.

براساس ارزیابی شکل‌های اقتصادی مشارکت‌کننده در این ارزیابی در زمستان ۱۳۹۴ مؤلفه «نرخ بالای بیمه اجباری نیروی انسانی» در اکثر استان‌ها (حدود ۷۰ درصد از استان‌ها) بالاتر از ۶/۵ است و در استان‌های بوشهر، لرستان، آذربایجان شرقی، البرز، کرمان و چهارمحال و بختیاری بالاتر از ۸ گزارش شده است.

با وجود آنکه شکل‌های اقتصادی مشارکت‌کننده در این ارزیابی، مؤلفه «ضعف زیرساخت‌های تأمین برق» را به نسبت مساعدتر از بقیه مؤلفه‌ها ارزیابی می‌کنند، اما در استان‌های مختلف این ارزیابی متفاوت است به طوری که در استان‌های بوشهر، قزوین و کهگیلویه و بویراحمد بالاتر از رقم ۶ گزارش شده است که نشان‌دهنده لزوم توجه بیشتر به این مؤلفه در استان‌های مذکور است.

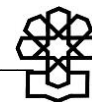
نمودار ۲. مقایسه ارزیابی تشکل‌های استانی از مؤلفه‌های محیط کسب و کار
(شامل تشکل‌های سراسری) در زمستان ۱۳۹۴

جدول ۵. ارزیابی تشکل‌های اقتصادی مشارکت‌کننده از مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در فصول گذشته به تفکیک استان‌ها (شامل تشکل‌های سراسری) و به ترتیب ارزیابی کل دوره‌ها

میانگین کل ۱۳۹۰-۱۳۹۴	۱۳۹۴					۱۳۹۳					۱۳۹۲					استان
	سال	زمستان	پاییز	تابستان	بهار	سال	زمستان	پاییز	تابستان	بهار	سال	زمستان	پاییز	تابستان	بهار	
۶/۸۵	۷/۵۹	۸/۱۵	۸/۴۹	۶/۳۵	۷/۳۵	۶/۶۳	۷/۰۵	۶/۷۰	۶/۵۸	۶/۲۰	۶/۵۰	۶/۵۸	۶/۰۷	۶/۹۹	۶/۳۷	بوشهر
۶/۶۹	۷/۰۱	۷/۰۴	۷/۴۰	۷/۱۶	۶/۴۵	۶/۸۳	۶/۹۱	۶/۶۸	۷/۶۲	۶/۱۰	۶/۴۵	۵/۹۸	۷/۱۳	۶/۹۷	۵/۷۳	کهگیلویه و بویراحمد
۶/۶۵	۷/۱۳	۶/۲۶	۶/۶۱	۷/۹۱	۷/۷۳	۶/۲۹	۷/۳۵	۶/۲۳	۵/۷۵	۵/۸۴	۶/۹۷	۷/۱۵	۷/۶۲	۷/۷۶	۵/۳۶	البرز
۶/۵۱	۶/۴۵	۶/۸۵	۶/۷۲	۶/۱۵	۶/۰۷	۶/۱۲	۵/۶۳	۶/۰۶	۶/۱۳	۶/۶۶	۶/۰۹	۶/۰۲	۵/۷۸	۶/۱۴	۶/۴۳	همدان
۶/۵۰	۶/۴۶	۵/۹۵	۵/۷۷	۷/۰۷	۷/۰۷	۶/۷۰	۷/۰۸	۶/۵۲	۶/۴۶	۶/۷۵	۶/۷۶	۶/۴۱	۷/۵۹	۶/۴۶	۶/۵۹	کرمانشاه
۶/۴۸	۶/۲۷	۶/۱۲	۶/۳۶	۶/۳۹	۶/۲۱	۶/۲۸	۶/۱۲	۶/۱۹	۶/۳۸	۶/۴۴	۶/۵۸	۶/۷۶	۶/۹۰	۶/۳۲	۶/۳۳	مازندران
۶/۴۲	۶/۶۰	۶/۲۰	۶/۷۹	۶/۴۱	۶/۹۹	۶/۶۱	۶/۵۸	۶/۸۳	۶/۹۳	۶/۱۱	۶/۲۷	۶/۵۳	۵/۹۱	۶/۷۰	۵/۹۳	خراسان شمالی
۶/۳۳	۶/۳۲	۶/۹۱	۶/۴۰	۶/۱۰	۵/۸۵	۶/۲۵	۶/۰۶	۶/۱۶	۶/۸۹	۵/۹۱	۶/۳۶	۶/۷۰	۶/۰۵	۶/۵۶	۶/۱۴	خراسان جنوبی
۶/۳۳	۶/۷۳	۶/۲۴	۷/۱۹	۷/۳۵	۶/۱۳	۶/۹۴	۶/۸۶	۷/۲۱	۷/۲۸	۶/۴۲	۶/۴۱	۶/۵۵	۶/۲۴	۶/۵۰	۶/۳۵	کردستان
۶/۳۲	۶/۶۰	۶/۳۳	۷/۰۷	۶/۱۶	۶/۸۵	۶/۵۰	۶/۴۳	۶/۷۱	۶/۱۵	۶/۷۱	۵/۸۹	۶/۱۵	۶/۰۷	۵/۸۳	۵/۵۰	لرستان
۶/۲۸	۶/۳۴	۶/۴۲	۶/۶۴	۶/۰۴	۶/۲۵	۵/۹۹	۵/۴۱	۶/۱۶	۶/۱۷	۶/۲۱	۶/۱۳	۶/۰۲	۵/۸۵	۶/۴۷	۶/۱۸	فارس
۶/۲۵	۵/۵۶	۵/۲۲	۵/۰۵	۶/۱۴	۵/۸۴	۶/۱۶	۶/۱۸	۶/۴۰	۵/۶۸	۶/۴۰	۵/۸۹	۶/۵۸	۶/۱۴	۶/۰۳	۴/۸۳	چهارمحال و بختیاری
۶/۲۵	۷/۱۱	۶/۶۲	۷/۴۶	۷/۰۲	۷/۳۳	۵/۹۷	۶/۶۶	۶/۶۰	۵/۴۴	۵/۱۸	۶/۳۰	۶/۷۲	۵/۰۶	۷/۵۷	۵/۸۳	ایلام
۶/۲۳	۶/۴۹	۶/۵۶	۶/۶۱	۶/۲۰	۶/۵۷	۶/۱۸	۶/۳۵	۶/۲۵	۵/۷۱	۶/۳۹	۶/۱۷	۵/۹۵	۶/۵۹	۶/۲۸	۵/۸۷	اصفهان
۶/۲۳	۶/۳۴	۶/۴۶	۶/۸۱	۵/۸۹	۶/۲۲	۶/۱۸	۶/۵۷	۵/۸۱	۶/۲۴	۶/۱۱	۶/۱۶	۶/۷۴	۵/۹۱	۵/۶۳	۶/۳۴	آذربایجان غربی
۶/۲۱	۶/۲۶	۶/۴۴	۶/۵۸	۵/۷۹	۶/۲۴	۶/۱۵	۶/۱۲	۶/۵۲	۵/۶۷	۶/۲۸	۵/۹۳	۶/۰۲	۶/۱۷	۵/۷۶	۵/۷۷	آذربایجان شرقی
۶/۲۰	۶/۰۰	۵/۹۳	۶/۷۱	۵/۷۵	۵/۵۹	۵/۷۸	۵/۱۱	۶/۱۳	۶/۴۲	۵/۴۵	۶/۳۱	۶/۲۲	۶/۳۵	۶/۳۷	۶/۲۹	کرمان
۶/۱۴	۶/۰۳	۶/۱۴	۶/۲۵	۵/۷۶	۵/۹۷	۵/۹۲	۵/۹۵	۵/۹۶	۶/۱۲	۵/۶۶	۶/۰۲	۵/۴۶	۵/۹۹	۶/۲۴	۶/۳۹	گلستان
۶/۱۳	۶/۰۱	۵/۷۰	۶/۰۳	۶/۴۷	۵/۸۲	۵/۹۲	۵/۸۶	۵/۸۹	۶/۰۶	۵/۸۸	۵/۸۲	۶/۲۷	۵/۸۸	۵/۶۱	۵/۵۲	هرمزگان
۶/۰۱	۶/۳۶	۶/۳۸	۶/۱۱	۶/۴۷	۶/۴۸	۶/۴۷	۶/۸۱	۵/۸۱	۶/۸۲	۶/۴۶	۵/۵۵	۵/۳۱	۵/۸۳	۵/۳۳	۵/۷۳	خوزستان
۶/۰۱	۶/۲۷	۶/۵۱	۵/۷۵	۵/۹۵	۶/۸۸	۶/۱۱	۶/۱۲	۶/۴۷	۵/۷۹	۶/۰۸	۶/۲۰	۵/۵۳	۷/۱۲	۵/۶۳	۶/۵۱	قم
۵/۹۸	۶/۰۳	۶/۱۴	۵/۶۱	۵/۹۵	۶/۴۱	۶/۰۰	۶/۵۴	۶/۱۴	۵/۳۳	۶/۰۰	۶/۰۷	۵/۶۹	۶/۰۰	۶/۳۳	۶/۲۸	سمنان
۵/۹۸	۵/۸۶	۶/۰۸	۵/۵۲	۵/۹۹	۵/۸۴	۶/۲۰	۶/۰۶	۶/۲۲	۶/۳۳	۶/۱۸	۵/۷۰	۵/۴۵	۵/۶۲	۵/۹۴	۵/۸۰	خراسان رضوی
۵/۹۷	۶/۰۹	۶/۴۹	۶/۱۹	۶/۰۸	۵/۵۸	۵/۸۷	۶/۲۴	۵/۶۳	۵/۴۲	۶/۲۰	۵/۹۷	۵/۹۳	۵/۷۲	۶/۳۳	۵/۹۱	تهران
۵/۹۶	۵/۲۸	۵/۷۱	۴/۲۷	۵/۳۵	۵/۸۰	۵/۹۶	۵/۸۳	۵/۴۰	۶/۱۴	۶/۴۶	۶/۰۸	۵/۳۹	۶/۰۳	۶/۹۹	۵/۹۳	سیستان و بلوچستان
۵/۹۴	۶/۰۹	۷/۱۵	۵/۶۹	۵/۴۷	۶/۰۵	۵/۴۸	۶/۳۳	۵/۰۰	۵/۶۳	۴/۹۷	۵/۸۴	۶/۰۷	۵/۶۴	۵/۷۵	۵/۸۸	قزوین
۵/۷۱	۵/۴۴	۴/۸۴	۵/۳۳	۵/۵۴	۶/۰۶	۵/۸۸	۶/۱۳	۵/۷۶	۵/۶۶	۵/۹۷	۵/۶۳	۵/۷۱	۵/۳۹	۵/۹۹	۵/۴۲	مرکزی
۵/۶۷	۵/۹۹	۵/۹۹	۶/۴۳	۵/۶۲	۵/۹۱	۵/۵۳	۵/۵۱	۵/۵۵	۵/۰۶	۶/۰۱	۵/۴۶	۵/۶۷	۵/۶۸	۵/۲۷	۵/۱۰	زنجان
۵/۴۲	۵/۳۲	۵/۲۸	۵/۰۸	۵/۴۱	۵/۴۹	۵/۴۶	۵/۵۳	۵/۲۶	۵/۸۴	۵/۳۳	۵/۲۶	۵/۴۰	۵/۴۵	۵/۳۶	۴/۸۴	یزد
۵/۱۹	۵/۰۷	۵/۶۸	۵/۴۲	۴/۴۸	۴/۷۲	۵/۰۸	۴/۹۸	۴/۷۸	۵/۲۵	۵/۳۰	۵/۲۰	۵/۷۲	۴/۶۸	۵/۳۰	۵/۱۲	اردبیل
۵/۱۸	۵/۶۵	۵/۸۴	۵/۵۹	۵/۵۸	۵/۶۰	۴/۸۴	۵/۱۰	۴/۸۹	۵/۰۹	۴/۲۸	۵/۱۳	۴/۸۷	۴/۸۲	۵/۲۹	۵/۵۵	گیلان
۵/۷۹	۵/۶۰	۵/۵۳	۵/۷۰	۵/۵۰	۵/۶۵	۵/۷۳	۵/۸۲	۵/۶۷	۵/۶۰	۵/۸۳	۵/۷۴	۵/۵۳	۵/۷۸	۵/۸۹	۵/۷۴	تشکل‌های سراسری

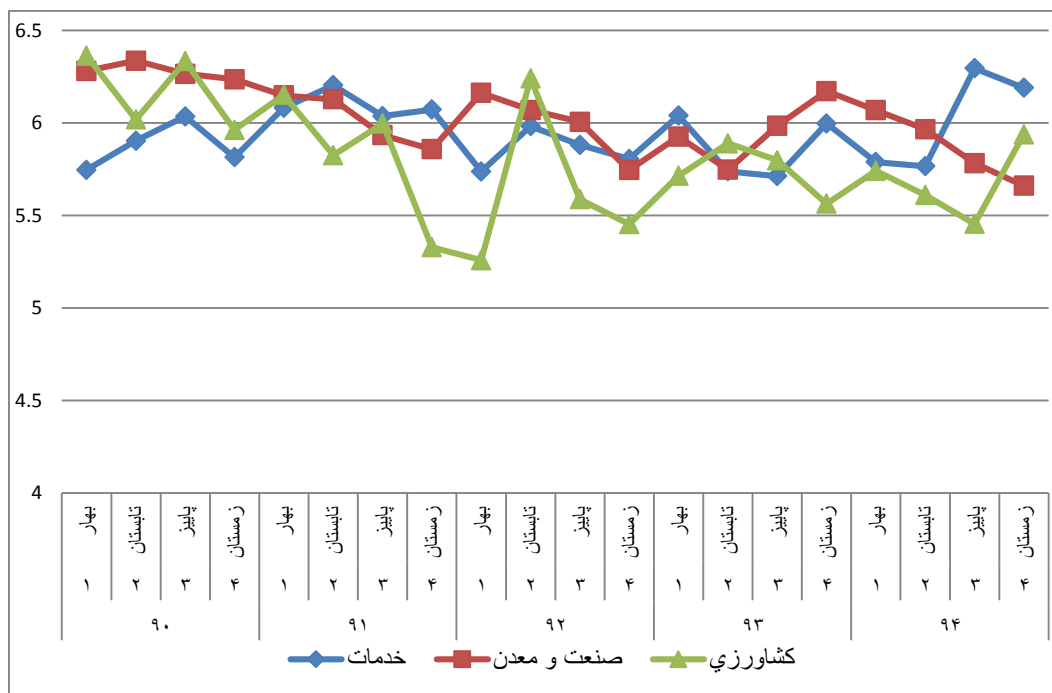
ج) شاخص ارزیابی بخشی

نمودار ۳ روند میانگین ارزیابی تشکلهای اقتصادی مشارکت‌کننده از مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در فصول گذشته را به تفکیک بخش‌های اقتصادی نشان می‌دهد.

همان‌طور که در نمودار مذکور مشاهده می‌شود ارزیابی تشکلهای بخش کشاورزی در زمستان ۱۳۹۴ نسبت به فصل پاییز ۱۳۹۴ افزایش داشته اما تشکلهای بخش صنعت و معدن و بخش خدمات کاهش اندکی را تجربه کردند.

هر چند که براساس نمودار ۱ در زمستان ۱۳۹۴ وضعیت کلی محیط کسب‌وکار نسبت به فصل قبل اندکی مساعدتر است، اما نمودار زیر نشان می‌دهد که این مطلب برای همه بخش‌ها صادق نیست، به‌طوری که تشکلهای بخش‌های کشاورزی وضعیت محیط کسب‌وکار را نامساعدتر ارزیابی کرده‌اند.

نمودار ۳. روند میانگین ارزیابی ۲۱ مؤلفه محیط کسب‌وکار به تفکیک بخش‌های مورد بررسی

جدول ۷ ارزیابی تشکلهای اقتصادی مشارکت‌کننده از مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در فصل زمستان ۱۳۹۴ و فصل مشابه سال قبل را به تفکیک بخش‌های اقتصادی نشان می‌دهد.

همان‌طور که در جدول مذکور مشاهده می‌شود در زمستان ۱۳۹۴ مؤلفه «بی‌تعهدی شرکت‌ها و مؤسسات دولتی به پرداخت به‌موقع بدهی خود به پیمانکاران» رتبه دوم و سوم را در بخش‌های صنعت و معدن و خدمات دارد اما در بخش کشاورزی رتبه دوازدهم را داراست.

همچنین در زمستان ۱۳۹۴ مؤلفه «عرضه کالاهای خارجی قاچاق در بازار داخلی» رتبه هفتم را

در بخش خدمات، رتبه سیزدهم را در بخش صنعت و معدن و رتبه هفدهم را در بخش کشاورزی دارد. مؤلفه «قیمتگذاری غیرمنطقی محصولات تولیدی توسط دولت و نهادهای حکومتی» رتبه نهمین مؤلفه نامساعد را در بخش کشاورزی به خود اختصاص داده است. این درحالی است که این مؤلفه در بخش‌های صنعت و معدن و خدمات به ترتیب رتبه یازدهم و پانزدهم را دارد.

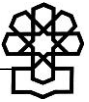
مؤلفه «ضعف نظام توزیع و مشکلات رساندن محصول به دست مصرف‌کننده» رتبه هشتمین مؤلفه نامساعد را در بخش کشاورزی به خود اختصاص داده است. این درحالی است که این مؤلفه در بخش‌های صنعت و معدن و خدمات به ترتیب رتبه بیست و یکم و بیست و دوم را دارد.

مؤلفه «تولید کالاهای غیراستاندارد، تقلبی و عرضه نسبتاً بدون محدودیت آن به بازار» رتبه هشتمین مؤلفه نامساعد را در بخش صنعت و معدن به خود اختصاص داده است. این درحالی است که این مؤلفه در بخش‌های کشاورزی و خدمات رتبه چهاردهم را دارد.

مؤلفه «فقدان دسترسی به فناوری مورد نیاز» رتبه پانزدهمین مؤلفه نامساعد را در بخش صنعت و معدن به خود اختصاص داده است. این درحالی است که این مؤلفه در بخش‌های کشاورزی و خدمات به ترتیب رتبه بیستم و نوزدهم را دارد.

مؤلفه «کمبود نیروی انسانی ماهر و آموزش‌دیده» رتبه شانزدهمین مؤلفه نامساعد را در بخش صنعت و معدن به خود اختصاص داده است. این درحالی است که این مؤلفه در بخش‌های کشاورزی و خدمات به ترتیب رتبه بیست و دوم و بیستم را دارد.

در مجموع گرچه در شرایط فعلی، اولین مشکل همه بخش‌ها مربوط به تأمین مالی است، اما در مؤلفه‌های بعدی، اهمیت موانع محیط کسب و کار بخش‌ها از یکدیگر متفاوت می‌شود که لزوم توجه به مشکلات کسب و کار هر بخش توسط نهادهای متولی آن بخش را آشکارتر می‌کند.

جدول ۷. ارزیابی تشکلهای اقتصادی مشارکت کننده از مؤلفه‌های محیط کسب و کار در فصل زمستان ۱۳۹۴ و فصل مشابه سال قبل به تفکیک بخش‌های اقتصادی

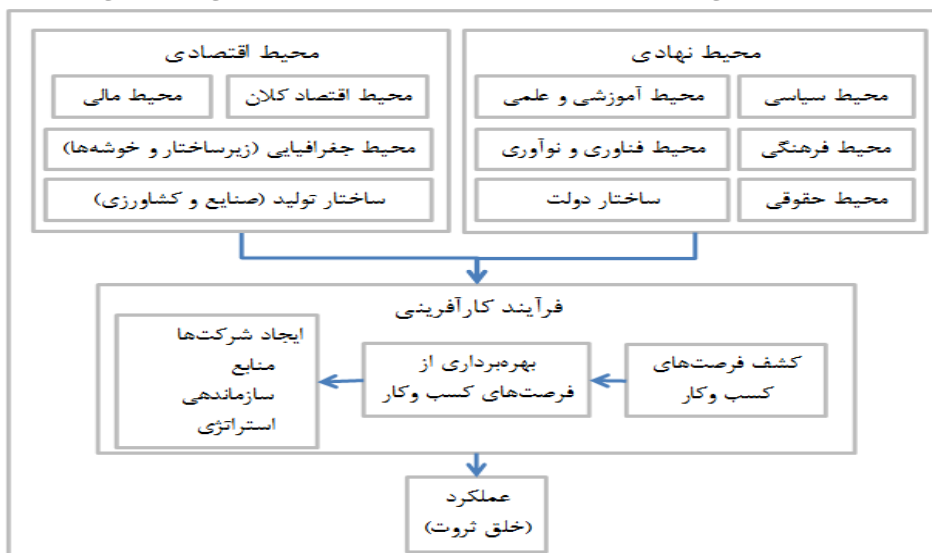
زمستان ۱۳۹۴				زمستان ۱۳۹۳				سال - فصل				بخش مربوطه عنوان
خدمات		صنعت و معدن		کشاورزی		خدمات		صنعت و معدن		کشاورزی		
رتبه	شاخص	رتبه	شاخص	رتبه	شاخص	رتبه	شاخص	رتبه	شاخص	رتبه	شاخص	
۱	۷/۸۵	۱	۷/۴۵	۱	۸/۰۶	۱	۷/۵۷	۱	۸/۱۳	۱	۸/۲۶	مشکل دریافت تسهیلات از بانکها
۲	۷/۵۱	۳	۶/۶۷	۲	۷/۳۴	۲	۷/۱۷	۲	۷/۷۶	۲	۷/۹۵	ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید و نرخ بالای تأمین سرمایه از بازار غیررسمی
۳	۷/۱۲	۲	۶/۹۳	۱۲	۵/۸۰	۴	۶/۹۶	۶	۶/۸۹	۷	۵/۹۵	بی‌تعهدی شرکتها و مؤسسات دولتی به پرداخت به موقع بدهی خود به پیمانکاران
۴	۶/۹۸	۴	۶/۶۰	۴	۶/۹۹	۳	۷/۱۵	۳	۷/۴۵	۸	۵/۹۰	وجود مفاسد اقتصادی در دستگاه‌های حکومتی
۶	۶/۸۰	۵	۶/۴۲	۳	۷/۰۶	۸	۶/۲۸	۴	۷/۰۸	۱۲	۵/۱۸	نرخ بالای بیمه اجباری نیروی انسانی
۵	۶/۹۲	۶	۶/۲۳	۵	۶/۸۵	۱۳	۵/۸۱	۸	۶/۳۷	۵	۶/۵۹	برگشت چک‌های مشتریان و همکاران
۸	۶/۳۶	۱۰	۵/۸۱	۷	۶/۲۲	۷	۶/۴۷	۹	۶/۱۹	۹	۵/۸۳	ضعف دادسراها در رسیدگی مؤثر به شکایت‌ها و اجبار طرف‌های قرارداد به انجام تعهدات
۷	۶/۵۳	۱۳	۵/۵۹	۱۷	۵/۴۳	۶	۶/۵۰	۱۶	۵/۵۸	۱۹	۳/۸۸	عرضه کالاهای خارجی قاچاق در بازار داخلی
۹	۶/۳۰	۱۲	۵/۶۱	۶	۶/۳۱	۱۲	۵/۸۳	۷	۶/۵۰	۱۱	۵/۶۸	بی‌ثباتی قوانین و مقررات مربوط به تولید و سرمایه‌گذاری
۱۱	۶/۱۶	۹	۵/۸۷	۱۰	۵/۹۰	۱۱	۵/۸۴	۱۳	۵/۸۹	۱۴	۴/۷۹	محدودیت قانون کار در تعدیل و جابجایی نیروی کار
۱۳	۵/۹۴	۷	۵/۹۸	۱۱	۵/۸۸	۵	۶/۷۶	۵	۷/۰۴	۱۰	۵/۷۹	اعمال تحریم‌های بین‌المللی علیه کشورمان
۱۴	۵/۸۷	۸	۵/۹۶	۱۴	۵/۶۶	۹	۶/۲۲	۱۲	۵/۹۲	۱۷	۴/۵۸	تولید کالاهای غیراستاندارد، تقلبی و عرضه نسبتاً بدون محدودیت آن به بازار
۱۵	۵/۸۰	۱۱	۵/۷۷	۹	۶/۱۰	۱۴	۵/۸۰	۱۴	۵/۷۷	۳	۶/۸۸	قیمتگذاری غیرمنطقی محصولات تولیدی توسط دولت و نهادهای حکومتی
۱۲	۶/۰۵	۱۷	۵/۱۴	۱۵	۵/۵۴	۱۵	۵/۷۸	۱۰	۶/۱۱	۱۵	۴/۷۶	زیاد بودن تعطیلات رسمی
۱۰	۶/۳۰	۲۰	۴/۶۹	۱۶	۵/۵۱	۱۷	۵/۳۰	۱۵	۵/۷۱	۱۸	۴/۴۳	تعرفه پایین کالاهای وارداتی و رقابت غیرمنصفانه محصولات رقیب خارجی در بازار
۱۷	۵/۶۵	۱۴	۵/۵۵	۱۹	۵/۰۴	۱۰	۵/۹۲	۱۱	۵/۹۴	۶	۶/۵۵	بی‌ثباتی در قیمت مواد اولیه
۱۶	۵/۷۴	۱۹	۴/۹۹	۱۸	۵/۱۲	۱۸	۵/۲۸	۱۷	۵/۵۰	۱۶	۴/۶۰	موانع تعرفه‌ای صادرات محصولات و واردات مواد اولیه
۱۹	۵/۵۷	۱۵	۵/۴۸	۲۰	۴/۵۱							فقدان دسترسی به فناوری مورد نیاز
۱۸	۵/۶۳	۱۸	۵/۰۰	۲۱	۴/۲۱	۱۶	۵/۴۹	۱۸	۵/۴۰	۲۰	۳/۶۸	تمایل مردم به خرید کالاهای خارجی و تقاضای کم برای محصولات ایرانی مشابه
۲۰	۵/۱۱	۱۶	۵/۳۱	۲۲	۴/۲۰							کمبود نیروی انسانی ماهر و آموزش دیده
۲۱	۵/۰۹	۲۲	۴/۵۳	۱۳	۵/۶۷	۲۰	۴/۷۶	۱۹	۵/۰۵	۱۳	۵/۱۸	ضعف زیرساخت‌های حمل و نقل
۲۲	۴/۹۶	۲۱	۴/۵۷	۸	۶/۱۴	۱۹	۴/۹۷	۲۰	۴/۹۱	۴	۶/۷۴	ضعف نظام توزیع و مشکلات رساندن محصول به دست مصرف کننده
۲۳	۴/۴۲	۲۳	۳/۵۰	۲۳	۳/۹۰	۲۱	۴/۰۶	۲۱	۴/۴۲	۲۱	۳/۶۴	ضعف زیرساخت‌های تأمین برق
-	۶/۱۲	-	۵/۶۴	-	۵/۸۰	-	۶/۰۰	-	۶/۱۷	-	۵/۵۶	برآیند ارزیابی تشکلهای اقتصادی (میانگین کل ۲۱ مؤلفه)

تحلیل وضعیت محیط کسب و کار ایران براساس نظریه عمومی کارآفرینی شین^۱

کارآفرینی فعالیتی شامل کشف، ارزیابی و بهره‌برداری فرصت‌ها به منظور معرفی محصولات و خدمات، روش‌های سازماندهی، بازارها، فرآیندها و مواد اولیه جدید، از طریق تلاش‌های سازمان‌یافته‌ای است که قبلاً صورت نگرفته است (شین و ونکاتارامن، ۲۰۰۰). کارآفرین نیز فردی است که فعالیت مذکور را انجام می‌دهد و محیط یک کارآفرین را مجموعه عواملی تشکیل می‌دهند که بر راه‌اندازی و اداره بنگاه وی تأثیر دارند؛ اما در خارج از کنترل وی قرار دارند.

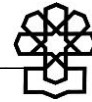
بر این اساس، مؤلفه‌های مهم محیط کسب و کار، مجموعه عواملی هستند که بر اداره و عملکرد بنگاه‌ها در جامعه مورد مطالعه اثر می‌گذارند، اما تقریباً خارج از کنترل مدیران بنگاه‌ها هستند که براساس نظریه عمومی شین می‌توان دو مجموعه عوامل محیطی معین: محیط اقتصادی و محیط نهادی را تفکیک کرد. عوامل محیط اقتصادی شامل محیط مالی، محیط اقتصاد کلان، محیط جغرافیایی (زیرساختار و خوشه‌ها) و ساختار تولید (صنایع و کشاورزی) و عوامل محیط نهادی شامل محیط سیاسی، محیط حقوقی، محیط فرهنگی، محیط آموزشی و علمی، محیط فناوری و نوآوری و ساختار دولت می‌شود. این دو مجموعه عوامل بر فرآیند کارآفرینی که در واقع نقطه آغازین کسب و کار است، اثر می‌گذارند. هر چه محیط کسب و کار (محیط نهادی و اقتصادی) شرایط بهتری داشته باشد، بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینی بیشتر است و هر چه بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینی در جامعه‌ای بیشتر باشد، عملکرد اقتصاد آن کشور و خلق ارزش و ثروت در آن جامعه بیشتر می‌شود (شکل ۱).

شکل ۱. مدل مفهومی بسط یافته محیط کسب و کار براساس نظریه عمومی کارآفرینی شین

مأخذ: اقتباس از شین، ۲۰۰۳.

1. Shane S. A General Theory of Entrepreneurship: The Individual-opportunity Nexus, Edward Elgar Publishing, 2003.

به‌منظور ارزیابی مجموعه عوامل محیطی مورد اشاره، برای هر عامل محیطی نظریه عمومی کارآفرینی نشین از مجموعه مؤلفه‌های ارزیابی تشکل‌های اقتصادی در مجموعه مطالعات فصلی پایش محیط کسب‌وکار یک مؤلفه نماینده انتخاب شد (به‌استثنای محیط آموزشی و علمی که از گزارش فصل آینده مؤلفه مناسب اضافه خواهد شد) که به‌عنوان عامل محیطی در جدول ۸ ذکر شده است.

براساس ارزیابی تشکل‌های اقتصادی، در مجموعه مطالعات فصلی پایش محیط کسب‌وکار که از پاییز ۱۳۸۹ توسط مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی جریان دارد، محیط اقتصادی شرایط بدتری نسبت به محیط نهادی دارد. در محیط اقتصادی به‌ترتیب محیط مالی و محیط اقتصاد کلان و پس از آنها ساختار تولید (صنایع و کشاورزی) و در آخر محیط جغرافیایی (زیرساختار) دارای نامساعدترین شرایط در محیط کسب‌وکار اقتصاد ایران ارزیابی شده‌اند. در محیط نهادی به‌ترتیب ساختار دولت، محیط سیاسی، محیط حقوقی، محیط فرهنگی و سپس محیط فناوری و نوآوری نامساعدترین شرایط را در محیط کسب‌وکار اقتصاد کشور دارند.

جدول ۸. ارزیابی محیط کسب‌وکار براساس نظریه عمومی کارآفرینی شین

میانگین کل	۱۳۹۴				۱۳۹۳				۱۳۹۲				۱۳۹۱				۱۳۹۰				عامل محیطی	محیط	مجموعه محیطی	
	زمستان	پاییز	تابستان	بهار	زمستان	پاییز	تابستان	بهار	زمستان	پاییز	تابستان	بهار	زمستان	پاییز	تابستان	بهار	زمستان	پاییز	تابستان	بهار				
۷/۶۹	۷/۷۵	۷/۷۶	۷/۷۰	۷/۶۸	۷/۸۲	۷/۵۲	۷/۶۶	۷/۵۹	۷/۴۶	۷/۴۵	۷/۸۰	۷/۵۴	۷/۵۶	۷/۷۲	۷/۹۴	۷/۹۱	۷/۷۵	۷/۹۱	۷/۷۸	۷/۵۷	مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها	محیط مالی		
۷/۱۶	۷/۲۳	۷/۳۹	۷/۲۶	۷/۰۲	۷/۴۴	۷/۱۹	۷/۲۲	۷/۲۶	۶/۹۷	۶/۹۶	۷/۱۰	۷/۰۴	۷/۱۳	۷/۲۱	۷/۲۱	۷/۰۸	۷/۰۲	۷/۰۴	۷/۲۰	۷/۱۵	ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید و نرخ بالای تأمین سرمایه از بازار غیررسمی			
۷/۴۲	۷/۴۹	۷/۵۸	۷/۴۸	۷/۳۵	۷/۶۳	۷/۳۵	۷/۴۴	۷/۴۳	۷/۲۱	۷/۲۱	۷/۴۵	۷/۲۹	۷/۳۵	۷/۴۶	۷/۵۸	۷/۵۰	۷/۳۸	۷/۴۸	۷/۴۹	۷/۳۶	میانگین دو عامل			
۶/۸۳	۵/۵۶	۵/۶۳	۵/۶۷	۵/۸۱	۶/۰۰	۵/۹۵	۶/۱۰	۶/۷۴	۶/۶۵	۶/۷۸	۷/۵۳	۷/۵۵	۸/۰۲	۸/۰۰	۸/۳۱	۷/۶۲	۷/۶۹	۶/۸۶	۷/۴۲	۶/۷۷	بی‌ثباتی در قیمت مواد اولیه	محیط اقتصاد کلان	محیط اقتصادی	
۵/۷۸	۵/۸۸	۵/۹۴	۵/۸۹	۵/۸۵	۵/۹۵	۵/۹۷	۵/۶۰	۵/۷۷	۵/۶۵	۵/۷۹	۵/۵۲	۵/۴۹	۵/۵۹	۵/۳۶	۵/۴۸	۵/۸۴	۵/۹۳	۶/۱۷	۵/۹۰	۶/۰۵	تولید کالاهای غیراستاندارد، تقلبی و عرضه نسبتاً بدون محدودیت آن به بازار			
۴/۹۳	۴/۹۶	۴/۸۰	۴/۸۳	۴/۹۲	۵/۱۴	۴/۸۵	۴/۸۷	۴/۹۶	۴/۸۲	۵/۱۰	۴/۸۰	۴/۸۴	۴/۸۵	۵/۱۹	۵/۱۲	۵/۱۱	۴/۸۸	۵/۱۳	۴/۹۲	۴/۵۹	ضعف نظام توزیع و مشکلات رساندن محصول به دست مصرف‌کننده			
۵/۳۶	۵/۴۲	۵/۳۷	۵/۳۶	۵/۳۹	۵/۵۵	۵/۴۱	۵/۲۴	۵/۳۶	۵/۲۴	۵/۴۴	۵/۱۶	۵/۱۷	۵/۲۲	۵/۲۷	۵/۳۰	۵/۴۷	۵/۴۱	۵/۶۵	۵/۴۱	۵/۳۲	میانگین دو عامل			
۴/۸۲	۴/۹۸	۴/۹۴	۴/۶۷	۴/۸۷	۴/۸۹	۴/۸۲	۵/۰۸	۵/۰۷	۴/۶۹	۴/۸۱	۴/۷۷	۴/۵۸	۴/۴۴	۴/۶۰	۴/۸۲	۴/۸۰	۴/۶۶	۴/۹۵	۵/۰۹	۴/۸۵	ضعف زیرساخت‌های حمل‌ونقل			
۶/۱۱	۵/۸۶	۵/۸۸	۵/۷۹	۵/۸۵	۶/۰۲	۵/۸۸	۵/۹۷	۶/۱۵	۵/۹۵	۶/۰۶	۶/۲۳	۶/۱۵	۶/۲۶	۶/۳۳	۶/۵۰	۶/۳۵	۶/۲۹	۶/۲۴	۶/۳۵	۶/۰۷	ارزیابی محیط اقتصادی		محیط نهادی	
۶/۶۲	۶/۸۶	۷/۰۴	۶/۸۰	۶/۷۹	۷/۱۱	۶/۶۷	۶/۳۶	۶/۸۱	۶/۴۳	۶/۶۳	۶/۶۵	۶/۳۰	۶/۵۰	۶/۷۸	۶/۹۵	۶/۶۱	۵/۹۸	۶/۴۲	۶/۲۵	۶/۴۶	وجود مفلسد اقتصادی در دستگاه‌های حکومتی			
۶/۲۶	۶/۰۹	۶/۱۱	۵/۷۷	۶/۰۰	۶/۰۲	۵/۹۷	۶/۱۰	۶/۲۸	۶/۰۷	۶/۳۴	۶/۴۱	۶/۵۱	۶/۶۴	۶/۸۸	۶/۸۵	۶/۳۶	۶/۲۱	۶/۳۷	۶/۲۸	۶/۰۳	بی‌ثباتی قوانین و مقررات مربوط به تولید و سرمایه‌گذاری			
۶/۰۵	۶/۱۷	۶/۳۴	۶/۰۷	۶/۱۳	۶/۳۲	۶/۰۴	۶/۱۲	۶/۱۷	۵/۹۵	۶/۱۱	۶/۰۱	۵/۶۴	۵/۹۰	۵/۸۹	۵/۹۱	۵/۹۰	۵/۸۴	۶/۲۹	۵/۸۸	۶/۳۸	ضعف دادسراها در رسیدگی مؤثر به شکایت‌ها و اجبار طرف‌های قرارداد به انجام تعهدات			
۶/۱۶	۶/۱۳	۶/۲۳	۵/۹۲	۶/۰۷	۶/۱۷	۶/۰۰	۶/۱۱	۶/۲۳	۶/۰۱	۶/۲۲	۶/۲۱	۶/۰۸	۶/۲۷	۶/۳۹	۶/۳۸	۶/۱۳	۶/۰۳	۶/۳۳	۶/۰۸	۶/۲۰	میانگین دو عامل			
۵/۱۲	۵/۲۸	۵/۴۸	۵/۲۳	۵/۰۹	۵/۲۷	۵/۲۰	۴/۶۲	۵/۳۷	۴/۸۹	۵/۲۰	۵/۰۵	۴/۷۶	۴/۸۳	۵/۱۱	۵/۰۷	۵/۰۵	۵/۳۷	۵/۱۹	۵/۰۸	۵/۲۷	تمایل مردم به خرید کالاهای خارجی و تقاضای کم برای محصولات ایرانی مشابه			
۶/۷۰	۶/۹۲	۷/۲۳	۶/۵۸	۶/۷۸	۶/۸۳	۶/۲۶	۶/۴۲	۶/۶۹	۶/۶۵	۶/۵۹	۶/۸۰	۶/۵۶	۶/۷۶	۶/۶۶	۶/۶۱	۶/۴۹	۶/۵۸	۶/۹۰	۶/۸۳	۶/۸۵	بی‌تعهدی شرکت‌ها و مؤسسات دولتی به پرداخت به موقع بدهی خود به پیمانکاران			

میانگین کل	۱۳۹۴				۱۳۹۳				۱۳۹۲				۱۳۹۱				۱۳۹۰				عامل محیطی	محیط	مجموعه محیطی
	زمستان	پاییز	تابستان	بهار	زمستان	پاییز	تابستان	بهار	زمستان	پاییز	تابستان	بهار	زمستان	پاییز	تابستان	بهار	زمستان	پاییز	تابستان	بهار			
۵/۴۳	۵/۵۲																				فقدان دسترسی به فناوری مورد نیاز	محیط فناوری و نوآوری	
۵/۰۸	۵/۱۰																				کمبود نیروی انسانی ماهر و آموزش دیده	محیط آموزشی و علمی	
۶/۱۵	۶/۳۰	۶/۴۹	۶/۱۳	۶/۱۸	۶/۳۴	۶/۰۳	۵/۸۸	۶/۲۷	۵/۹۹	۶/۱۶	۶/۱۸	۵/۹۲	۶/۰۹	۶/۲۳	۶/۲۵	۶/۰۷	۵/۹۹	۶/۲۱	۶/۰۶	۶/۱۹	ارزیابی محیط نهادی*		
۶/۱۳	۶/۰۸	۶/۱۹	۵/۹۶	۶/۰۲	۶/۱۸	۵/۹۶	۵/۹۲	۶/۲۱	۵/۹۷	۶/۱۱	۶/۲۰	۶/۰۳	۶/۱۷	۶/۲۸	۶/۳۸	۶/۲۱	۶/۱۴	۶/۲۲	۶/۲۰	۶/۱۳	ارزیابی محیط کسب و کار (از ۱۰ بدترین ارزیابی)*		

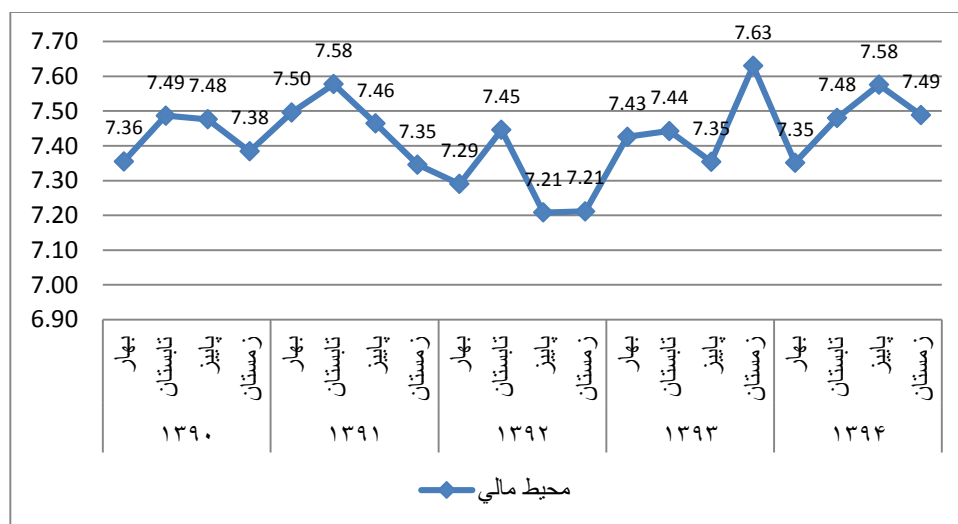
* شامل محیط فناوری و نوآوری و محیط علمی و آموزشی نمی‌شود.

تشکل‌های اقتصادی سراسر کشور طی بیست و دومین دوره پایش محیط کسب و کار توسط مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، «محیط مالی نامناسب» را به عنوان مشکل اول محیط کسب و کار ارزیابی کرده‌اند (جدول ۹). «مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها» و «ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید و نرخ بالای تأمین سرمایه از بازار غیررسمی» به عنوان شاخص‌هایی برای محیط مالی محسوب می‌شوند که در زمره مهمترین موانع فعالین کسب و کار ارزیابی شده‌اند.

نرخ بالای تأمین سرمایه از بازار غیررسمی خود به تنهایی می‌تواند نشانگر نامناسب بودن محیط مالی در کشور باشد. گرچه ممکن است بنگاه‌ها به لحاظ مدیریت مالی و بودجه‌بندی خود عملکرد مناسبی نداشته باشند، اما بالا بودن نرخ تأمین سرمایه به عنوان متغیری که در نظام بازار آزاد و خارج بنگاه تعیین می‌شود، نشان می‌دهد که سازوکارهای حاکم بر اقتصاد در جهت ارتقای محیط کسب و کار نیستند. از کارهایی که ریشه در سیاستگذاری مالی نادرست دولت و عملکرد نامطلوب نظام مالی و بانکی و بازار سرمایه دارد.

روند تغییرات مؤلفه محیط مالی در شاخص پایش محیط کسب و کار در نمودار ۴ ارائه شده است. همان‌طور که در نمودار مذکور مشاهده می‌شود در فصل زمستان ۱۳۹۴ محیط مالی نسبت به فصل قبل اندکی به نسبت مساعدتر ارزیابی شده است.

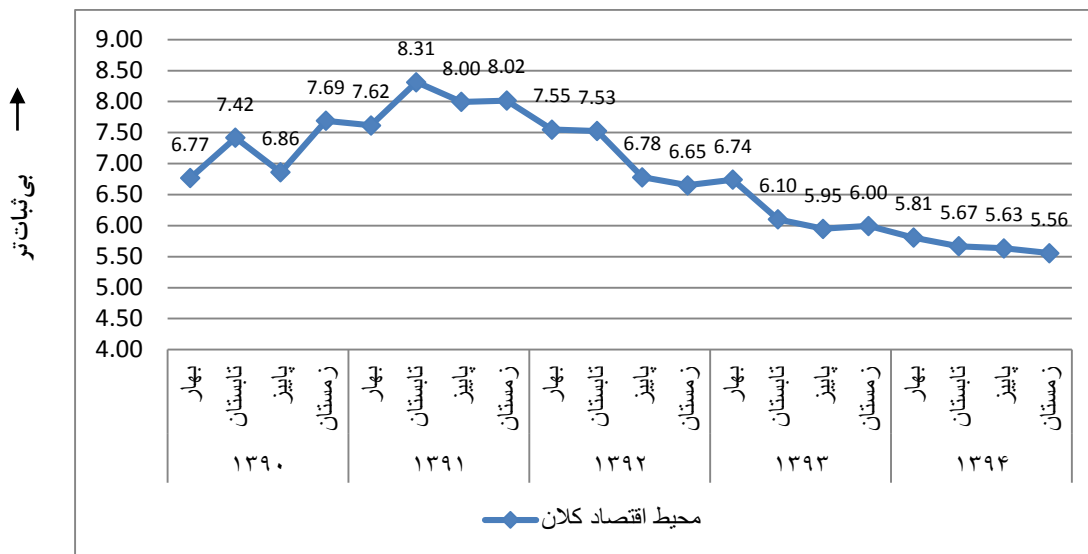
نمودار ۴. روند ارزیابی محیط مالی در شاخص پایش

محیط اقتصاد کلان بی‌ثبات به عنوان دومین مانع محیط کسب و کار کشور در میانگین کل، ارزیابی شده است. کسب و کارها به ثبات و امنیت و قابلیت پیش‌بینی‌پذیری آینده در اقتصاد نیاز دارند. «بی‌ثباتی در قیمت مواد اولیه» یکی از عوامل نشان‌دهنده بی‌ثباتی در محیط اقتصاد کلان است. این مؤلفه در زمستان ۱۳۹۴ نسبت به فصل قبل تغییرات قابل توجهی ندارد، اما روند مؤلفه مذکور نشان می‌دهد که محیط اقتصاد کلان از تابستان ۱۳۹۱ به بعد به تدریج از ثبات بیشتری برخوردار شده است (نمودار ۵).

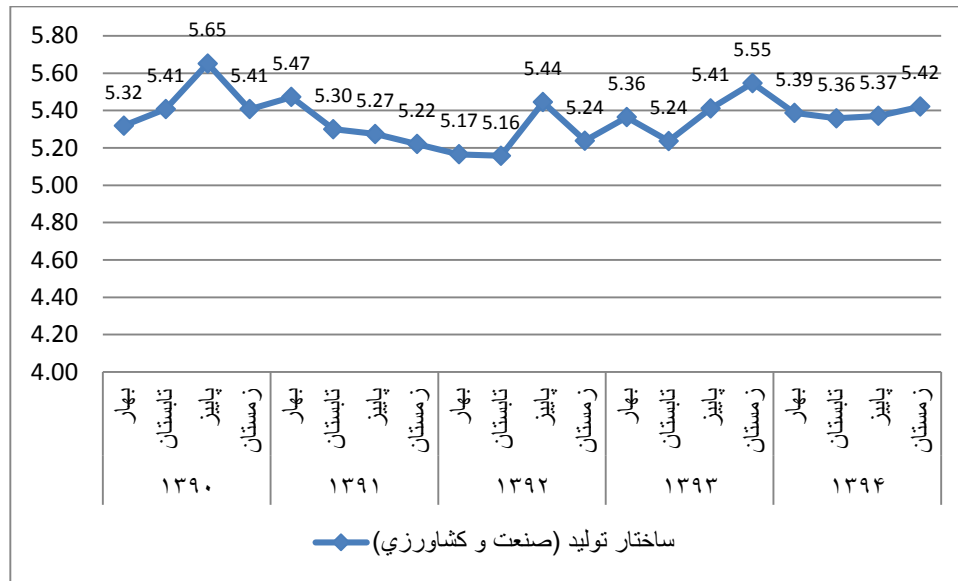

نمودار ۵. روند ارزیابی محیط اقتصاد کلان (مشکل بی ثباتی در قیمت مواد اولیه) در شاخص پایش

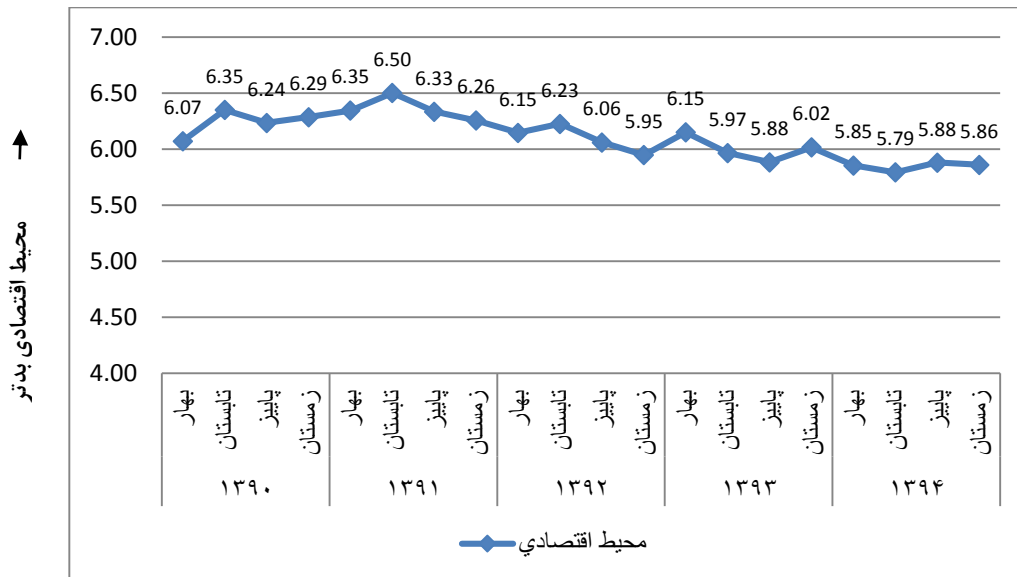
ساختار تولید به عنوان جزء دیگر محیط کسب و کار از اهمیت بالایی برخوردار است. اگر مؤلفه «تولید کالاهای غیراستاندارد، تقلبی و عرضه نسبتاً بدون محدودیت آن به بازار» را به عنوان عامل محیطی ساختار تولید در بخش صنعت و معدن و «ضعف نظام توزیع و مشکلات رساندن محصول به دست مصرف کننده کشاورزی» به عنوان عامل محیطی ساختار تولید در بخش کشاورزی در نظر بگیریم می توان با میانگین گیری، ارزیابی هر چند غیردقیق از ساختار تولید به دست آورد. عوامل بسیار دیگری نیز وجود دارند که از ویژگی های ساختار تولید در بخش کشاورزی و صنعت هستند که در اینجا قابل ارزیابی نیستند مانند سطح مقیاس تولید در بخش کشاورزی یا وابستگی صنایع به واردات مواد اولیه. ارزیابی تشکلهای اقتصادی سراسر کشور از ساختار تولید از بهار ۱۳۹۰ تا زمستان ۱۳۹۴ روند نسبتاً ثابتی را حول خط (۵/۴۰ از ۱۰) نشان می دهد (نمودار ۶).

نمودار ۶. روند ارزیابی ساختار تولید در شاخص پایش محیط کسب‌وکار

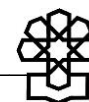

در مجموع محیط اقتصادی از نظر تشکل‌های اقتصادی مورد بررسی در بیست‌ودومین دوره پایش محیط کسب‌وکار، از شرایط مناسبی برخوردار نیست (۵/۸۶ از ۱۰).

نمودار ۷. روند ارزیابی محیط اقتصادی در شاخص پایش محیط کسب‌وکار

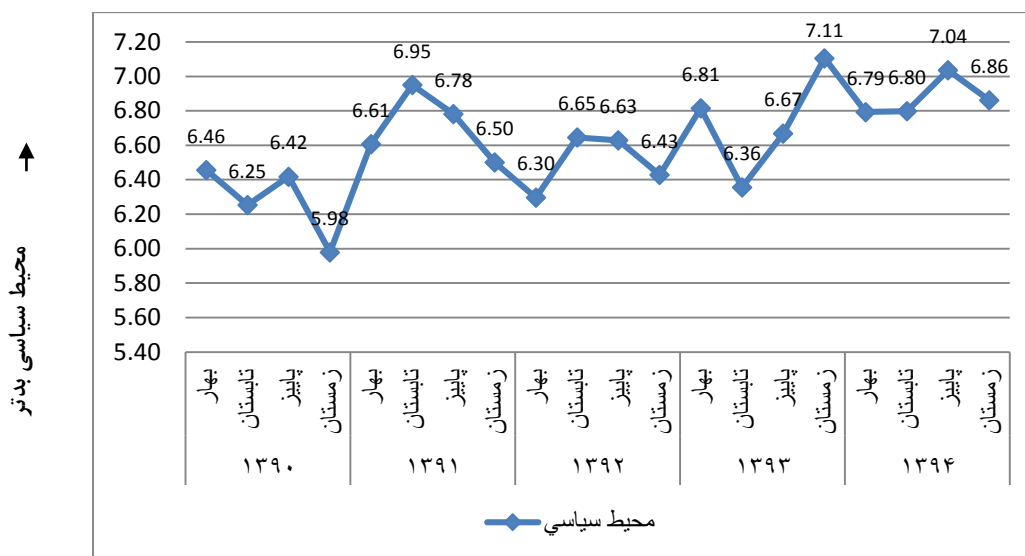

محیط سیاسی یکی از اجزای مهم محیط کسب‌وکار محسوب می‌شود. وجود مفاصد اقتصادی در دستگاه‌های حکومتی را می‌توان به‌عنوان شاخصی برای این جزء از محیط کسب‌وکار تلقی کرد. نمودار ۸ روند تغییرات ارزیابی محیط سیاسی (وجود مفاصد اقتصادی در دستگاه‌های حکومتی) در شاخص پایش محیط کسب‌وکار را نشان می‌دهد. همان‌طور که در نمودار مذکور مشاهده می‌شود روند کلی شاخص مؤلفه مذکور صعودی است. این ارزیابی لزوم توجه خاص به این مسئله را نشان می‌دهد.

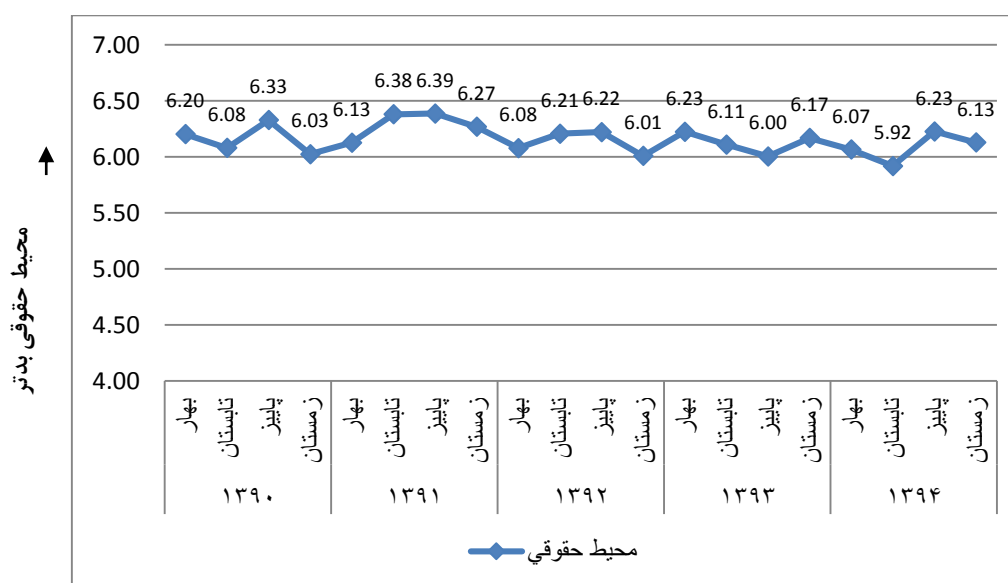
نمودار ۸. روند ارزیابی محیط سیاسی (وجود مفاسد اقتصادی در دستگاه‌های حکومتی)

در شاخص پایش محیط کسب‌وکار

محیط حقوقی به‌عنوان جزئی مهم از محیط کسب‌وکار مطرح است که دو مؤلفه «بی‌ثباتی قوانین و مقررات مربوط به تولید و سرمایه‌گذاری» و «ضعف دادسراها در رسیدگی مؤثر به شکایت‌ها و اجبار طرف‌های قرارداد به انجام تعهدات» از زمره مؤلفه‌هایی هستند که از ساختار قانونی و حقوقی جامعه ریشه می‌گیرند و بر محیط کارآفرین تأثیر دارند. این مؤلفه در پایش محیط کسب‌وکار زمستان ۱۳۹۴ (۱۰/۶/۱۳) ارزیابی شده است (نمودار ۹). این متغیر نیز روند نسبتاً باثباتی را نشان می‌دهد.

نمودار ۹. روند ارزیابی محیط حقوقی (میانگین دو مؤلفه) در شاخص پایش محیط کسب‌وکار

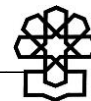
محیط فرهنگی جزئی مهم از محیط کسب‌وکار تلقی می‌شود. «زیاد بودن تعطیلات رسمی»، «تمایل

مردم به خرید کالاهای خارجی» و «تقاضای کم برای محصولات ایرانی مشابه و عرضه کالاهای خارجی قاچاق در بازار داخلی» از زمره مؤلفه‌هایی هستند که از فرهنگ و ارزش‌های جامعه ریشه گرفته یا با آن در ارتباط تنگاتنگ هستند. ارزیابی تشکلهای اقتصادی سراسر کشور از این عامل محیط کسب‌وکار در زمستان ۱۳۹۴ (۵/۲۸ از ۱۰) است.

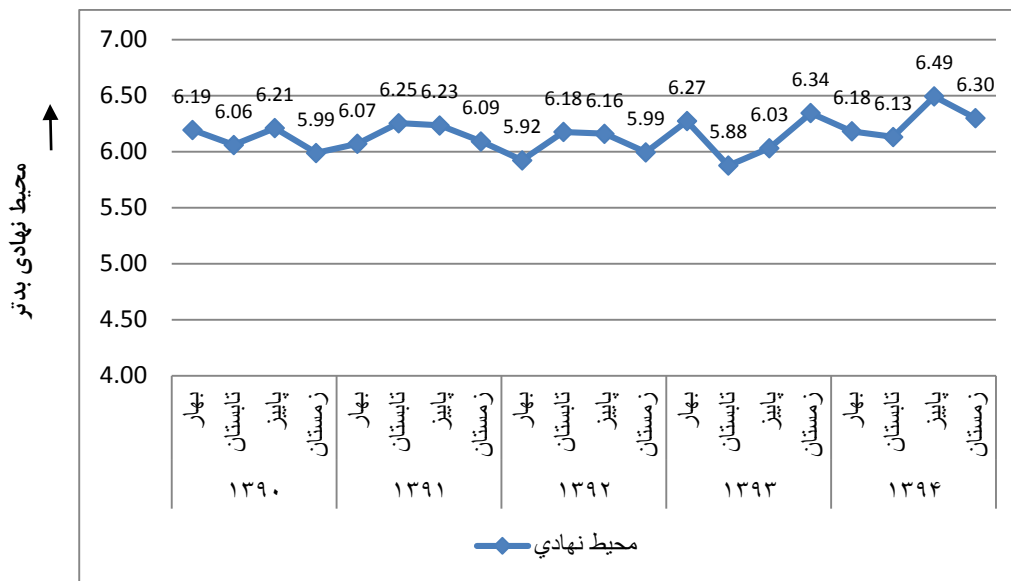
ساختار دولت را می‌توان یکی از اجزای مهم محیط کسب‌وکار محسوب کرد که می‌تواند از دو طریق سبب افزایش بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینی شود: اول به‌طور مستقیم سبب افزایش کارایی و بهره‌وری دولت می‌شود که این امر می‌تواند سبب بهبود ارائه خدمات عمومی به افراد و کسب‌وکارهای موجود شود و دوم، از طریق ارتقای نهادهای اعتماد، تعامل و شبکه‌سازی می‌تواند سبب درونی شدن حیطه کنترل افراد شده و احتمال بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینی را افزایش دهد (Rodriguez-Pose & Ezcurra, 2011). «بی‌تعهدی شرکت‌ها و مؤسسات دولتی به پرداخت به‌موقع بدهی خود به پیمانکاران» را می‌توان از عوامل دانست که به‌طور مستقیم به ساختار دولت مربوط است. این مؤلفه در پایش محیط کسب‌وکار زمستان ۱۳۹۴ (۶/۹۲ از ۱۰) ارزیابی شده است که رتبه دوم را در مجموعه زیرمحیط‌های کسب‌وکار بعد از زیرمحیط مالی دارد.

محیط فناوری و نوآوری نیز از اجزای مهم محیط کسب‌وکار محسوب می‌شود. مؤلفه «فقدان دسترسی به فناوری مورد نیاز» را می‌توان نماگری از این جزء محیطی دانست. این مؤلفه به‌تازگی به مجموعه مؤلفه‌های ارزیابی پایش محیط کسب‌وکار اضافه شده است که در زمستان ۱۳۹۴ (۵/۴۳ از ۱۰) ارزیابی شده است.

محیط آموزشی و علمی نیز از اجزای مهم محیط کسب‌وکار محسوب می‌شود. مؤلفه «کمبود نیروی انسانی ماهر و آموزش‌دیده» را می‌توان نماگری از این جزء محیطی دانست. این مؤلفه نیز به‌تازگی به مجموعه مؤلفه‌های ارزیابی پایش محیط کسب‌وکار اضافه شده است که در زمستان ۱۳۹۴ (۵/۰۸ از ۱۰) ارزیابی شده است. در مجموع محیط نهادی از نظر تشکلهای اقتصادی مورد بررسی در بیست‌ودومین دوره پایش محیط کسب‌وکار، از شرایط مناسبی برخوردار نیست (۶/۳۰ از ۱۰). شایان ذکر است که در نمودار زیر روند ارزیابی محیط نهادی به‌منظور فراهم آوردن امکان مقایسه، شامل محیط فناوری و نوآوری و محیط آموزشی و علمی نمی‌شود.

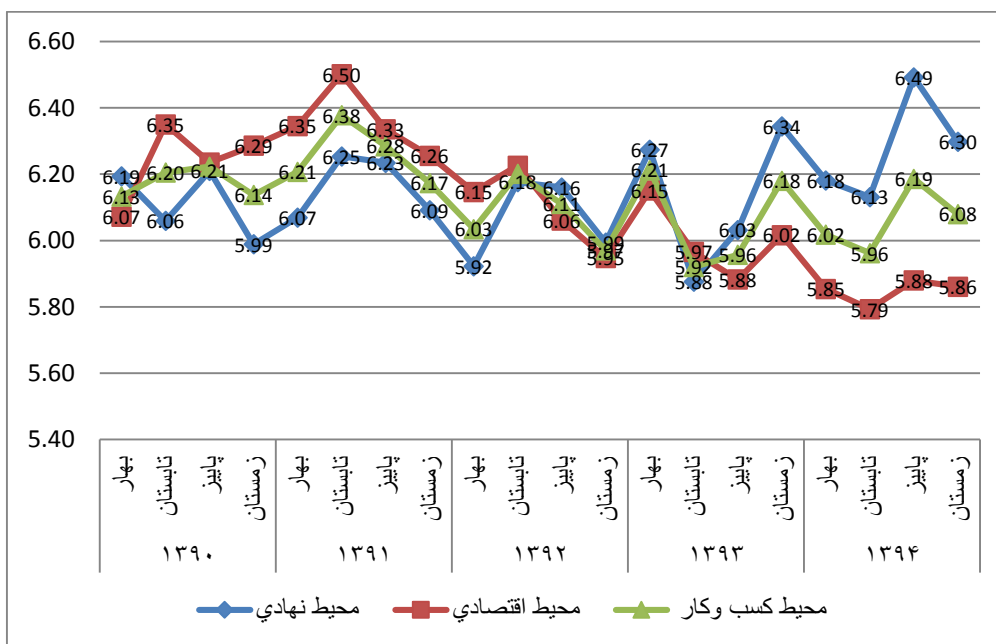

نمودار ۱۰. روند ارزیابی محیط نهادی در شاخص پایش محیط کسب و کار

نمودار ۱۱ روند ارزیابی محیط اقتصادی و محیط نهادی کسب و کار را طی دوره بهار ۱۳۹۰ الی زمستان ۱۳۹۴ نشان می‌دهد. در حالی که محیط اقتصادی در یکسال منتهی به زمستان ۱۳۹۴ بهبود اندکی را نشان می‌دهد محیط نهادی نامساعدتر شده است.

نمودار ۱۱. روند ارزیابی محیط کسب و کار و محیط‌های زیرمجموعه آن

تحلیل وضعیت محیط کسب و کار ایران براساس نظریه سیستم‌های پوبا

محیط یک سیستم را عواملی تشکیل می‌دهند که در خارج از سیستم قرار می‌گیرند، اما بر آن تأثیرگذار هستند. شناسایی محیط و عوامل محیطی معمولاً به‌سادگی انجام نمی‌گیرد، زیرا مرز سیستم با محیط، مرز ظاهری نیست، بلکه قراردادی است.

طبق تعریف چرچمن^۱، محیط، عوامل و اشیایی را شامل می‌شود که در رابطه خود با سیستم مؤثر و غیرقابل تغییرند. او به مدیران توصیه می‌کند در رابطه با شناسایی عوامل محیطی دو سؤال مطرح کنند: اول اینکه، آیا عامل مورد نظر سیستم را متأثر می‌سازد یا خیر؟ اگر پاسخ این سؤال مثبت باشد، سؤال دوم را بدین‌سان مطرح می‌کند: آیا سیستم قادر به تغییر آن عامل است؟ به‌عبارت دیگر می‌تواند آن محدودیت یا مانع را از پیش پای فعالیت‌های خود بردارد؟ در صورتی که پاسخ سؤال دوم منفی باشد، آن عامل، یک عامل محیطی است. با استفاده از جدول زیر می‌توان ماهیت عوامل مرتبط با سیستم را تعیین کرد.

جدول ۹. جدول عناصر مؤثر بر سیستم

عوامل	مؤثر بر سیستم	بی‌تأثیر بر سیستم
تحت کنترل سیستم	عامل سیستمی (درونی)	نه سیستمی و نه محیطی
خارج از کنترل سیستم	عامل محیطی	

در اینجا اگر بنگاه و کسب و کار یک کارآفرین را به‌عنوان سیستم در نظر بگیریم، عواملی که تحت کنترل وی هستند، عوامل سیستمی (درونی) و عواملی که خارج از کنترل وی هستند، عوامل محیطی تلقی می‌شوند. بر این اساس محیط سیستم کسب و کار را عواملی تشکیل می‌دهند که در خارج از بنگاه تولیدی و حوزه فعالیت‌های کسب و کار کارآفرین قرار می‌گیرند، اما بر آن تأثیرگذار هستند.

در شکل ۲ ارتباط ۹ مؤلفه از ۲۳ مؤلفه مورد بررسی نشان داده شده است. ارتباط هر مؤلفه یا متغیر با متغیر دیگر با فلش نشان داده شده است. جهت فلش جهت ارتباط احتمالی علی را نشان می‌دهد و علامت مثبت (+) یا منفی (-) نوع ارتباط را نشان می‌دهد. برای مثال پایین بودن «سود کسب و کارهای ایرانی» (کاهش) می‌تواند تعدادی از آنها را وادار به «تولید کالاهای غیراستاندارد و تقلبی» (افزایش) کند، بنابراین جهت فلش از سمت «سود کسب و کارهای ایرانی» به سمت «تولید کالاهای غیراستاندارد و تقلبی» و علامت آن منفی (-) است.

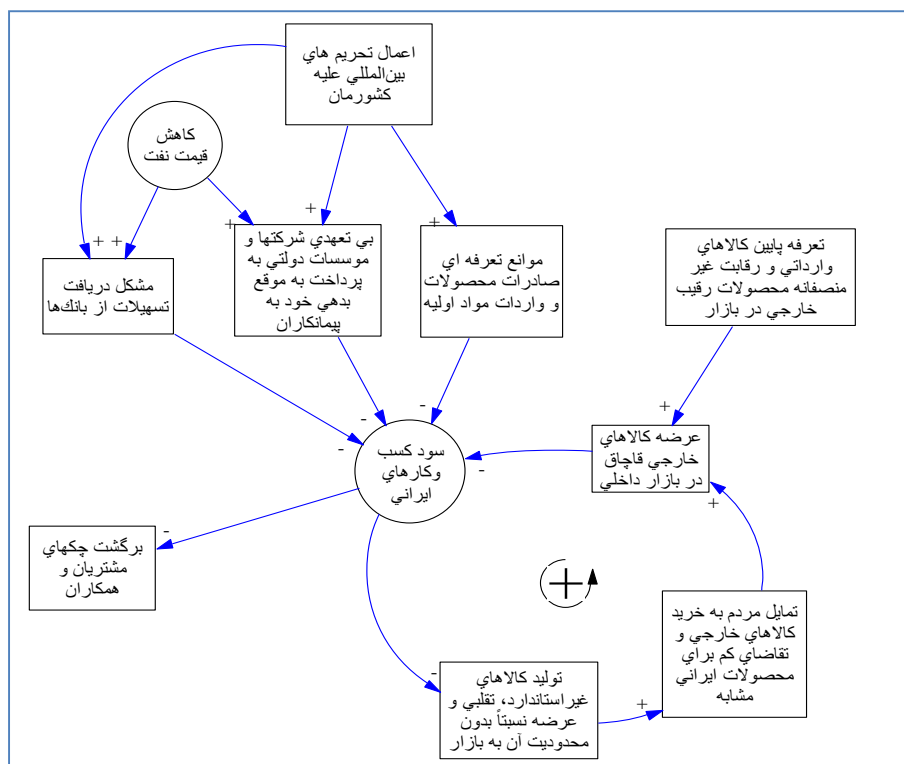
همان‌طور که در این شکل مشاهده می‌شود سه مؤلفه «مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها»، «بی‌تعهدی شرکت‌ها و مؤسسات دولتی به پرداخت به‌موقع بدهی خود به پیمانکاران» و «موانع تعرفه‌ای

1. Churchman, 1973.

صادرات محصولات و واردات مواد اولیه» سه مؤلفه کلیدی هستند که سبب نامساعد شدن حداقل پنج مؤلفه دیگر شده‌اند. شایان ذکر است که در نظریه سیستم‌های پویا^۱ به حلقه درون شکل ۱ حلقه بازخورد مثبت^۲ می‌گویند. حلقه‌ای که مانند بهمن عمل می‌کند یعنی یک ریزش کوچک می‌تواند به ریزش‌های بیشتر و بیشتر کسب‌وکارهای ایرانی منجر شود تا جایی که می‌تواند کل محیط کسب‌وکار و سیستم اقتصادی را تخریب^۳ کند. احتمالاً به همین علت است که مؤلفه «تولید کالاهای غیراستاندارد، تقلبی و عرضه نسبتاً بدون محدودیت آن به بازار» روند رو به خرابی بیشتر را نشان می‌دهد. شایان ذکر است که «موانع تعرفه‌ای صادرات محصولات و واردات مواد اولیه»، «مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها» و «بی‌تعهدی شرکت‌ها و مؤسسات دولتی به پرداخت به‌موقع بدهی خود به پیمانکاران» احتمالاً ناشی از تحریم‌ها و سقوط قیمت نفت شدت گرفته است که به‌واسطه کمبود منابع درآمدی دولت و شرکت‌هایش و افزایش بدهی آنها به سیستم بانکی و بخش خصوصی سبب شکل گرفتن این الگو در محیط کسب‌وکار شده است.

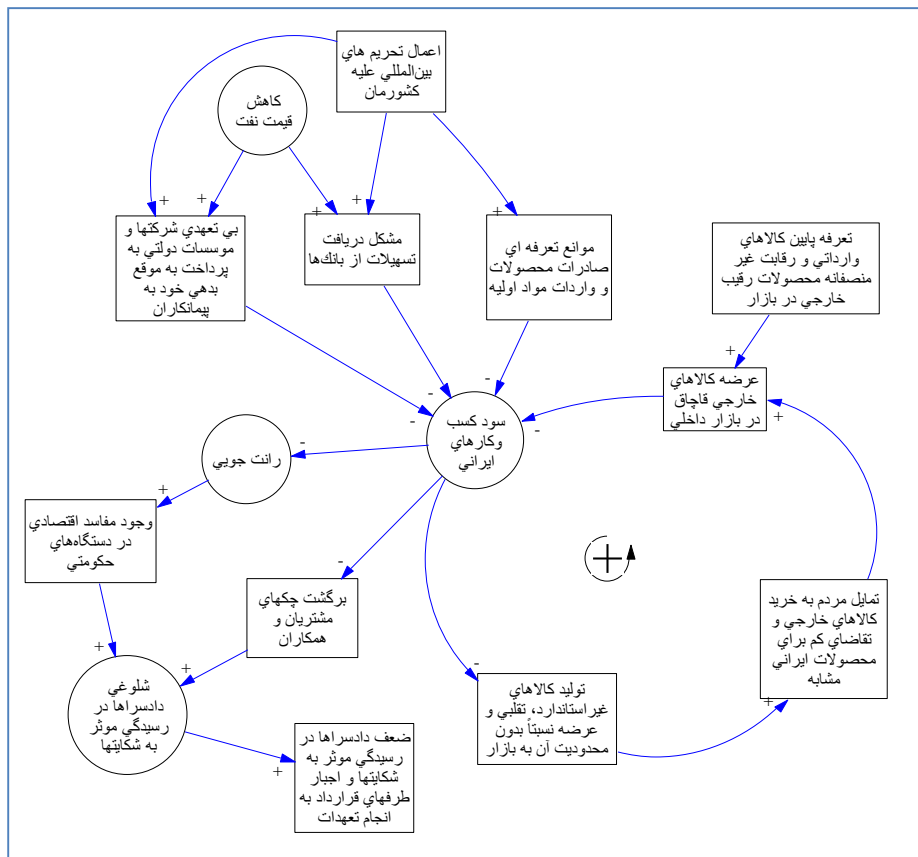
شکل ۲. ارتباط بین برخی (۹ مؤلفه) از مؤلفه‌های شاخص پایش محیط کسب‌وکار

1. System Dynamics
2. Positive Feedback Loop
3. Collapse

برخی از مؤلفه‌ها نیز با تأخیر بر سایر مؤلفه‌ها تأثیر می‌گذارند مانند ارتباطی که احتمالاً بین مؤلفه «برگشت چک‌های مشتریان و همکاران» و مؤلفه «ضعف دادرها در رسیدگی مؤثر به شکایت‌ها و اجبار طرف‌های قرارداد به انجام تعهدات» وجود دارد. افزایش «برگشت چک‌های مشتریان و همکاران» سبب افزایش شلوغی دادرها برای رسیدگی مؤثر به شکایت‌ها می‌شود و آن سبب می‌شود که «ضعف دادرها در رسیدگی مؤثر به شکایت‌ها و اجبار طرف‌های قرارداد به انجام تعهدات» بیشتر خودنمایی کند. همچنین با کاهش سود کسب‌وکار فعالیت رقیب (رانت‌جویی) افزایش می‌یابد که آن با تأخیر سبب افزایش «وجود مفاسد اقتصادی در دستگاه‌های حکومتی» می‌شود (شکل ۳).

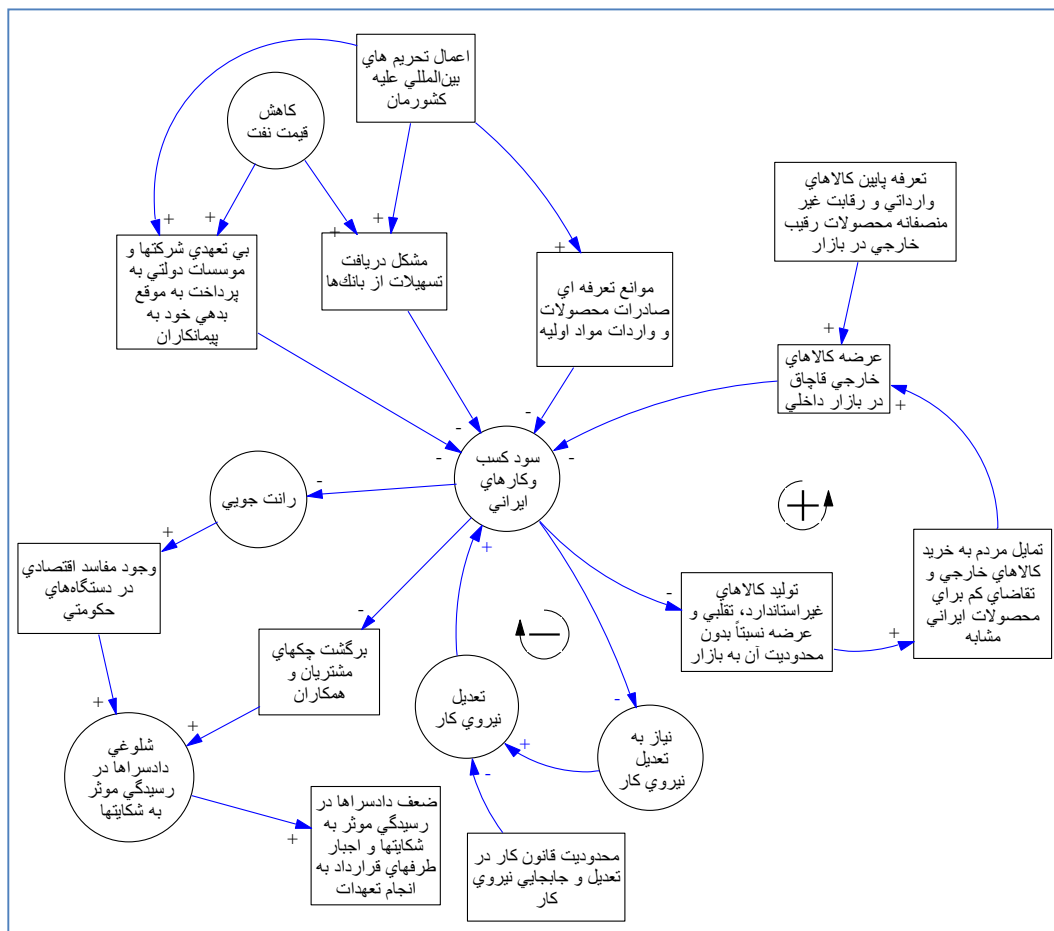
شکل ۳. ارتباط بین برخی (۱۱ مؤلفه) از مؤلفه‌های شاخص پایش محیط کسب‌وکار

زمانی که سوددهی کسب‌وکارها تبدیل به زیان‌دهی می‌شود، آنها تلاش می‌کنند که نیروی انسانی خود را تعدیل کنند، اما اگر «محدودیت قانون کار در تعدیل و جابجایی نیروی کار» اجازه این کار را به آنها ندهد این مؤلفه به‌عنوان یک مانع بیشتر خودنمایی می‌کند. در غیر این صورت تعدیل نیروی کار انجام شده و از روند کاهش سوددهی کسب‌وکارها می‌کاهد. همان‌طور که در شکل ۴ مشاهده می‌شود دوازده مؤلفه از مؤلفه‌های جدول ۴ درگیر هستند. براساس این شکل می‌توان دریافت که تعداد کمی از مؤلفه‌های جدول ۴ می‌توانند کل محیط کسب‌وکار را تحت تأثیر قرار دهند.

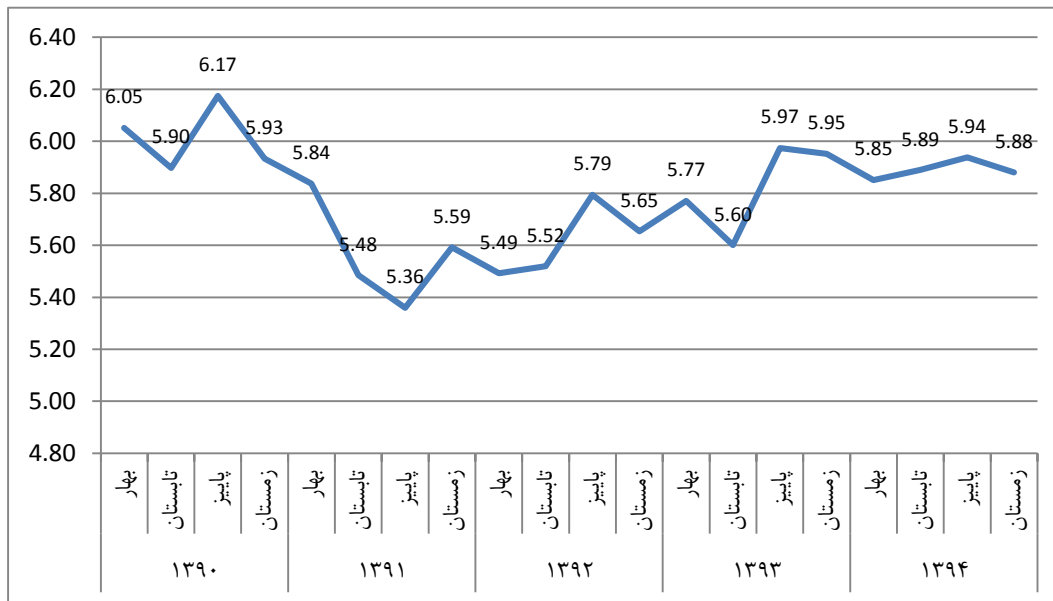
شکل ۴. ارتباط بین برخی (۱۲ مؤلفه) از مؤلفه‌های شاخص پایش محیط کسب‌وکار

شکل بالا همچنین نشان می‌دهد که شناخت ساختار محیط کسب‌وکار و شناسایی نقاط اهرمی سیستم می‌تواند به بهبود محیط کسب‌وکار کمک کند در حالی که فشار بر برخی از مؤلفه‌های حاشیه‌ای می‌تواند حتی به بدتر شدن شرایط محیط کسب‌وکار منجر شود.

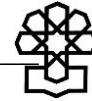
براساس تفکر سیستمی به‌نظر می‌رسد که میانگین‌گیری از مؤلفه‌های شاخص پایش محیط کسب‌وکار (جدول ۴) یا میانگین‌گیری از عوامل مختلف محیط کسب‌وکار براساس نظریه عمومی کارآفرینی شین (جدول ۹) به‌دلیل روابط الکلنگی یا تأخیری که برخی از مؤلفه‌ها با هم دارند، احتمالاً شرایط محیط کسب‌وکار را به‌خوبی نشان نمی‌دهند و تنها تعداد معدودی از مؤلفه‌ها شاخص پایش بهتری از شرایط محیط کسب‌وکار هستند. بر این اساس «رند مؤلفه تولید کالاهای غیراستاندارد، تقلبی و عرضه نسبتاً بدون محدودیت آن به بازار» مؤلفه مهمی است که می‌تواند شاخص بهتری از شرایط محیط کسب‌وکار باشد (نمودار ۱۲). بر مبنای این مؤلفه، شرایط محیط کسب‌وکار از پاییز ۱۳۹۰ الی پاییز ۱۳۹۱ روند رو به بهبودی داشته، اما از پاییز ۱۳۹۱ تاکنون روند رو به خرابی را نشان می‌دهد.

نمودار ۱۲. روند مؤلفه تولید کالاهای غیراستاندارد، تقلبی و عرضه نسبتاً بدون محدودیت آن به بازار

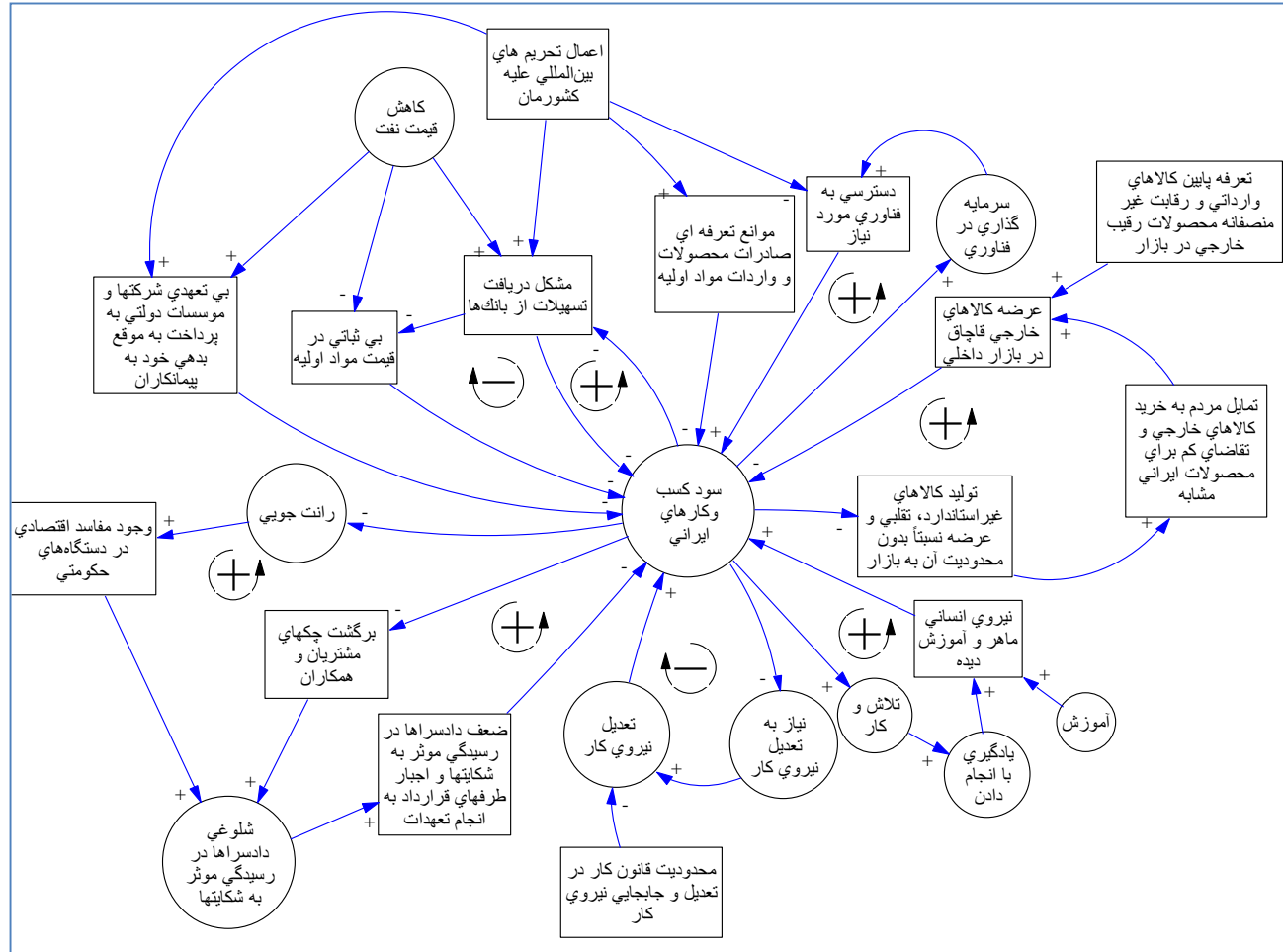

شایان ذکر است که در سیستم محیط کسب و کار حداقل شش حلقه بازخورد مثبت وجود دارد که مانند بهمن عمل کرده و حداقل دو حلقه بازخورد منفی وجود دارد که شرایط را متعادل می‌کنند. به نظر می‌رسد قدرت اثر حلقه‌های بازخورد مثبت قوی‌تر از قدرت اثر حلقه‌های بازخورد منفی باشد (شکل ۵). یکی از حلقه‌های مثبت مربوط به مؤلفه «کمبود نیروی انسانی ماهر و آموزش‌دیده» است که به‌تازگی اضافه شده است. افزایش سود کسب و کارهای ایرانی سبب رونق و تلاش و کار بیشتر می‌شود که این امر سبب افزایش تعداد نیروی انسانی ماهر شده که در بازخورد افزایش بیشتر در سود کسب و کارهای ایرانی را سبب می‌شود.

یکی دیگر از حلقه‌های مثبت مربوط به مؤلفه «فقدان دسترسی به فناوری مورد نیاز» است که به‌تازگی اضافه شده است. افزایش سود کسب و کارهای ایرانی سبب سرمایه‌گذاری بیشتر در فناوری می‌شود که این امر سبب افزایش دسترسی به فناوری مورد نیاز شده که در بازخورد افزایش بیشتر در سود کسب و کارهای ایرانی را سبب می‌شود.

شکل ۵. ارتباط بین برخی (۱۵ مؤلفه) از مؤلفه‌های شاخص پایش محیط کسب و کار

پاسخ تشکلهای اقتصادی به سؤال ویژه

در پرسشنامه این مطالعه معمولاً یک یا دو سؤال گزینه‌دار درباره مسائل روز محیط کسب‌وکار از تشکلهای اقتصادی پرسیده می‌شود. در پرسشنامه زمستان ۱۳۹۴، میزان اجرای محورهای اصلی سیاست‌های اقتصاد مقاومتی پرسش شده بود. متن سؤال و میانگین نمره تشکلهای مشارکت‌کننده در این مطالعه به شرح زیر است:

سؤال با گذشت دو سال از ابلاغ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، میزان اجرای محورهای اصلی این سیاست‌ها را با ارائه نمره‌ای از ۱ (کمترین) تا ۱۰ (بیشترین) ارزیابی کنید:

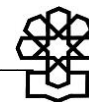
۱. ایجاد ثبات اقتصادی، ۲. ایجاد رقابت در کسب‌وکارها، ۳. تسهیل سرمایه‌گذاری و ورود به کسب‌وکارها، ۴. تشویق و ترویج مصرف کالاهای داخلی، ۵. تعرفه‌گذاری مناسب واردات، ۶. حمایت از صادرات غیرنفتی، ۷. حمایت از محصولات دانش‌بنیان، ۸. شفاف‌سازی و حذف رانت‌ها.

جدول زیر نتایج ارزیابی تشکلهای مشارکت‌کننده را نشان می‌دهد. همانطور که در جدول مشاهده می‌شود در همه محورها میانگین ارزیابی کمتر از ۵ است که لزوم توجه بیشتر مسئولین به اجرای محورهای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی را نشان می‌دهد.

جدول ۱۰. پاسخ‌های تشکلهای مشارکت‌کننده

عنوان	خدمات	صنعت	کشاورزی	میانگین	میانگین وزنی
ایجاد ثبات اقتصادی	۴/۸	۴/۸	۴/۵	۴/۷	۴/۷۸
ایجاد رقابت در کسب‌وکارها	۴/۴	۴/۳	۵/۸	۴/۸	۴/۴۳
تسهیل سرمایه‌گذاری و ورود به کسب‌وکارها	۴/۰	۳/۶	۵/۴	۴/۳	۳/۹۲
تشویق و ترویج مصرف کالاهای داخلی	۴/۳	۴/۱	۵/۱	۴/۵	۴/۳۶
تعرفه‌گذاری مناسب واردات	۴/۴	۴/۷	۴/۸	۴/۶	۴/۵۳
حمایت از صادرات غیرنفتی	۴/۵	۴/۴	۵/۶	۴/۸	۴/۵۱
حمایت از محصولات دانش‌بنیان	۴/۷	۴/۹	۴/۷	۴/۸	۴/۷۷
شفاف‌سازی و حذف رانت‌ها	۴/۲	۳/۷	۵/۶	۴/۵	۴/۰۸
میانگین ساده	۴/۴۱	۴/۳۱	۵/۱۸	۴/۶	۴/۴

نتایج این بخش نشان می‌دهد از نظر تشکلهای اقتصادی سراسر کشور، طی دو سال پس از ابلاغ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، «ایجاد ثبات اقتصادی» بیشتر از بقیه محورهای این سیاست‌ها و «تسهیل سرمایه‌گذاری و ورود به کسب‌وکارها» کمتر از بقیه محورهای این سیاست‌ها اجرایی شده است. تشکلهای اقتصادی بخش صنعت اجرای مجموعاً سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی کمتر و تشکلهای اقتصادی کشاورزی از اجرای این سیاست‌ها بیشتر راضی بوده‌اند.

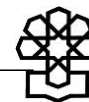

پیوست ۱. فهرست اسامی ۲۳۳ تشکل اقتصادی مشارکت‌کننده برای تهیه گزارش پایش محیط کسب‌وکار ایران در زمستان ۱۳۹۴

• تشکل‌های کشوری

۱. اتحادیه سراسری شرکت‌های تعاونی مسکن کارکنان دولت
۲. انجمن صنایع لوازم خانگی ایران
۳. خانه معدن ایران
۴. شرکت تعاونی تولیدکنندگان فرآورده‌های بهداشتی، صنعتی و آرایشی
۵. انجمن صنفی کارفرمایان توزیع‌کننده گاز مایع ایران
۶. انجمن صنفی کارفرمایان صنعت سیمان
۷. انجمن صنفی تولیدکنندگان و صادرکنندگان تجهیزات پزشکی، دندانپزشکی و آزمایشگاهی
۸. انجمن صنفی تولیدکنندگان روغن زیتون و زیتون شور ایران
۹. انجمن ملی طیور ایران
۱۰. انجمن شرکت‌های صنعت پخش ایران
۱۱. کانون کارفرمایی انجمن‌های صنفی دفاتر مشاوره شغلی و کاریابی‌های سراسر کشور
۱۲. انجمن واردکنندگان فرآورده‌های بهداشتی آرایشی و عطریات ایران
۱۳. اتحادیه شرکت‌های تعاونی سواری کرایه بین شهری کشور
۱۴. انجمن مدیریت منابع انسانی ایران
۱۵. انجمن صنایع و معادن گچ کشور
۱۶. اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان محصولات و مواد اولیه بیسکویت، شیرینی و شکلات ایران
۱۷. مؤسسه اعتباری عسکریه
۱۸. اتحادیه سراسری تعاونی‌های کشاورزی باغداران ایران
۱۹. اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان طلا و جواهر نقره و سنگ‌های قیمتی ایران
۲۰. انجمن افزودنی‌های مواد غذایی ایران
۲۱. کنفدراسیون صادرات ایران
۲۲. انجمن صنایع سلولزی بهداشتی ایران
۲۳. انجمن مدیران صنایع کارتن و ورق
۲۴. انجمن صنفی آردسازان ایران
۲۵. سندیکای تولیدکنندگان مواد دارویی شیمیایی و بسته‌بندی دارویی
۲۶. سندیکای مجموعه قطعه‌سازی موتور سیکلت و دوچرخه ایران
۲۷. سندیکای صاحبان صنایع داروهای انسانی ایران
۲۸. اتحادیه صادرکنندگان گیاهان دارویی و فرآورده‌های غذایی ایران
۲۹. انجمن صنایع پروفیل یو پی وی سی در و پنجره ایران
۳۰. سندیکای تولیدکنندگان سرنگ سرسوزن ایران
۳۱. انجمن صنفی شرکت‌های مهندسی ساخت (صنایع نفت و نیرو)
۳۲. سندیکای شرکت‌های ساختمانی ایران
۳۳. انجمن صنفی کارفرمایی آزمایشگاه‌های معتمد محیط زیست
۳۴. انجمن صنفی صنایع روغن‌کشی ایران
۳۵. اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های صنایع معادن سرب و روی ایران

۳۶. انجمن صنفی صنایع لنت ترمز و کلاچ ایران
۳۷. سندیکای صنعت برق ایران
۳۸. انجمن صنایع چینی ایران
۳۹. سندیکای تولیدکنندگان فناوری اطلاعات ایران
۴۰. اتحادیه صادرکنندگان زعفران
۴۱. انجمن صنفی شرکت‌های حمل‌ونقل ریلی
۴۲. انجمن صنفی تولیدکنندگان لوازم صوتی و تصویری ایران
۴۳. اتحادیه شرکت‌های تعاونی مسافری کشور
۴۴. کانون سراسری مرغ تخمگذار ایران
۴۵. انجمن خودروسازان ایران
۴۶. اتحادیه سراسری تعاونی‌های تولیدی و تعاونی تولیدکنندگان فرآورده‌های گوشتی سراسر کشور
۴۷. انجمن صنفی تولیدکنندگان و صادرکنندگان پارافین و مشتقات آن
۴۸. انجمن کارشناسان طبقه‌بندی مشاغل ایران
۴۹. اتحادیه تعاونی‌های مصرف کارگران ایران
۵۰. اتحادیه مرکزی تعاونی‌های عشایری ایران
۵۱. خانه کشاورز ایران
۵۲. اتحادیه سراسری شرکت‌های تعاونی تکثیر و پرورش و صادرات آبزیان ایران
۵۳. اتحادیه شرکت‌های تعاونی درودگران و مبلسازان سراسر کشور
۵۴. اتحادیه تعاونی‌های مصرف فرهنگیان ایران
۵۵. اتحادیه سراسری تعاونی‌های مصرف محلی ایران
۵۶. اتحادیه سراسری تعاونی‌های صیادی ایران
۵۷. اتحادیه تعاونی‌های مصرف راه‌آهن ایران
۵۸. انجمن صنایع نساجی ایران
۵۹. اتحادیه تولید و صادرات نساجی و پوشاک ایران
۶۰. انجمن صنفی کشتارگاه‌های صنعتی طیور ایران
۶۱. اتحادیه فرش دستباف روستایی ایران
۶۲. تعاونی فولاد علویجه
۶۳. انجمن صنفی تولیدکنندگان قارچ خوراکی
۶۴. انجمن واردکنندگان خودرو
۶۵. سندیکای صنعت مخابرات ایران
۶۶. انجمن صنفی کارفرمایان کارخانجات نان صنعتی و ماشینی در حال تبدیل ایران
۶۷. انجمن نمایندگی‌های ایران خودرو و دیزل
۶۸. انجمن صنفی شرکت‌های خدمات بیمه‌ای بیمه ایران
۶۹. سندیکای تولیدکنندگان کاغذ و مقوا
۷۰. اتحادیه صادرکنندگان خشکبار ایران
۷۱. اتحادیه مالکان کشتی ایران
۷۲. انجمن پرورش دهندگان مرغ تخمگذار ایران
۷۳. سندیکای تولیدکنندگان مواد اولیه شیمیایی - دارویی
۷۴. انجمن صنفی شرکت‌های صنعت آب و فاضلاب ایران
۷۵. اتحادیه شرکت‌های تعاونی مسکن فرهنگیان ایران
۷۶. انجمن صنفی شرکت‌های بازرسی فنی و آزمایشگاه‌های غیرمخرب ایران

۷۷. اتحادیه شرکت‌های تعاونی حمل بار سراسر کشور

• اردبیل

۷۸. انجمن شرکت‌های ساختمانی و تأسیساتی استان اردبیل

۷۹. خانه صنعت معدن و تجارت استان اردبیل

۸۰. اتحادیه صادرکنندگان صنعتی استان اردبیل

۸۱. اتاق بازرگانی صنایع، معادن و کشاورزی اردبیل

۸۲. اتاق تعاون اردبیل

• اصفهان

۸۳. کانون انجمن‌های صنفی کارفرمایان استان اصفهان

۸۴. اتاق تعاون استان اصفهان

۸۵. انجمن صنفی کامیون‌داران نجف‌آباد

۸۶. انجمن مدیران صنایع اصفهان

۸۷. انجمن صنفی شرکت‌های خدمات مشاوره‌ای جنوب اصفهان

۸۸. انجمن صنفی بنکداران حمل سیمان شهرستان کاشان

۸۹. کانون مدیران ماشین‌ساز و صنایع فلزی استان اصفهان

۹۰. انجمن صنفی مهندسان مشاور اصفهان

۹۱. انجمن صنفی کارفرمایان صنایع نساجی استان اصفهان

۹۲. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی اصفهان

۹۳. انجمن تخصصی صنایع همگن برق و الکترونیک استان اصفهان

۹۴. انجمن صنفی شرکت‌های ساختمانی و تأسیساتی استان اصفهان

• آذربایجان شرقی

۹۵. انجمن صادرکنندگان خدمات فنی و مهندسی استان آذربایجان شرقی

۹۶. انجمن پیمانکاران عمرانی آذربایجان شرقی

۹۷. اتاق اصناف مرکز استان آذربایجان شرقی

۹۸. انجمن مدیران صنایع آذربایجان شرقی

۹۹. انجمن صنفی داروخانه‌داران دامپزشکی استان آذربایجان شرقی

۱۰۰. انجمن صنفی کارآفرینان برتر بخش صنعت استان آذربایجان شرقی

• آذربایجان غربی

۱۰۱. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌های مسافری شمال غرب آذربایجان غربی

۱۰۲. اتاق تعاون استان آذربایجان غربی

۱۰۳. اتاق اصناف مرکز استان آذربایجان غربی

۱۰۴. انجمن پیمانکاران استان آذربایجان غربی

• البرز

۱۰۵. انجمن صنفی تولیدکنندگان بتن آماده و قطعات بتنی استان البرز و غرب استان تهران

۱۰۶. انجمن صنفی کارفرمایان و مؤسسات حمل‌ونقل کالای کرج و حومه

۱۰۷. اتاق بازرگانی صنایع، معادن و کشاورزی البرز

• ایلام

۱۰۸. خانه صنعت، معدن و تجارت ایلام

۱۰۹. اتاق اصناف مرکز استان ایلام

۱۱۰. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایلام

● بوشهر

۱۱۱. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌های خدماتی تأسیساتی استان بوشهر
 ۱۱۲. اتاق بازرگانی صنایع، معادن و کشاورزی بوشهر
 ۱۱۳. اتاق اصناف مرکز استان بوشهر

● تهران

۱۱۴. اتحادیه اتوسرویس، تعمیرگاه، کارواش و پارکینگ تهران
 ۱۱۵. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌های حفاری چاه‌های عمیق و نیمه‌عمیق استان تهران
 ۱۱۶. اتحادیه فروشندگان و سازندگان طلا، جواهر، نقره، سکه و صراف تهران
 ۱۱۷. انجمن صنفی شرکت‌های ساختمانی و تأسیساتی و تجهیزاتی استان تهران
 ۱۱۸. کانون کارفرمایی انجمن‌های صنفی استان تهران
 ۱۱۹. انجمن صنفی فلزات ذوبی و ضایعاتی استان تهران
 ۱۲۰. خانه صنعت، معدن و تجارت استان تهران
 ۱۲۱. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران
 ۱۲۲. اتحادیه نانوایان سنتی تهران

● چهارمحال و بختیاری

۱۲۳. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌های خدماتی پشتیبانی و غذایی استان چهارمحال و بختیاری
 ۱۲۴. انجمن صنفی کارفرمایی دفاتر پیشخوان خدمات دولت و بخش عمومی استان چهارمحال و بختیاری
 ۱۲۵. خانه صنعت، معدن و تجارت استان چهارمحال و بختیاری
 ۱۲۶. انجمن صنفی کارفرمایی تک‌رشته‌ای‌های آموزشگاه‌های آزاد فنی‌وحرفه‌ای استان چهارمحال و بختیاری
 ۱۲۷. اتاق اصناف شهرستان شهرکرد

● خراسان جنوبی

۱۲۸. اتاق بازرگانی صنایع معادن و کشاورزی بیرجند
 ۱۲۹. انجمن صنفی کارفرمایی آموزشگاه‌های آزاد فناوری اطلاعات بازرگانی و امور مالی بیرجند
 ۱۳۰. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌های حمل‌ونقل کالای بیرجند

● خراسان رضوی

۱۳۱. انجمن تولیدکنندگان ماشین‌آلات کشاورزی مشهد
 ۱۳۲. انجمن صنفی کارفرمایی مهدهای کودک شهرستان تایباد
 ۱۳۳. انجمن شرکت‌های ساختمانی و تأسیساتی خراسان رضوی
 ۱۳۴. انجمن صنفی کارخانجات آرد استان‌های خراسان
 ۱۳۵. کانون انجمن‌های کارفرمایی صنایع خراسان رضوی
 ۱۳۶. خانه صنعت، معدن و تجارت خراسان رضوی
 ۱۳۷. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌ها و مؤسسات حمل‌ونقل داخلی کالای تربت جام
 ۱۳۸. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی

● خراسان شمالی

۱۳۹. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی بجنورد
 ۱۴۰. اتاق تعاون استان خراسان شمالی
 ۱۴۱. خانه صنعت، معدن و تجارت خراسان شمالی
 ۱۴۲. انجمن صنفی دارندگان و رانندگان کامیون شهرستان اسفراین

• خوزستان

۱۴۳. انجمن صنفی شرکت‌های فنی، خدماتی و تأمین نیروی انسانی بندر امام خمینی (ره)
۱۴۴. اتاق اصناف اهواز
۱۴۵. انجمن صنفی کارفرمایی داروخانه‌های دامپزشکی استان خوزستان
۱۴۶. انجمن صنفی شرکت‌های خدماتی دزفول و حومه
۱۴۷. انجمن صنفی شرکت‌های حمل‌ونقل شهرستان آبادان و شادگان
۱۴۸. انجمن صنفی شرکت‌های خدمات پشتیبانی و فنی مهندسی شهرستان ماهشهر
۱۴۹. اتاق بازرگانی صنایع، معادن و کشاورزی اهواز

• زنجان

۱۵۰. خانه صنعت، معدن و تجارت زنجان
۱۵۱. اتاق تعاون استان زنجان
۱۵۲. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی زنجان

• سمنان

۱۵۳. انجمن صنفی کارفرمایی صنایع کانی غیرفلزی استان سمنان
۱۵۴. اتاق اصناف مرکز استان سمنان
۱۵۵. کانون کارفرمایی صنایع برق و الکترونیک استان سمنان
۱۵۶. خانه صنعت، معدن و تجارت سمنان
۱۵۷. انجمن صنفی کارفرمایی تولیدکنندگان شن و ماسه استان سمنان

• سیستان و بلوچستان

۱۵۸. انجمن صنفی کارخانجات آرد استان سیستان و بلوچستان
۱۵۹. اتاق تعاون استان سیستان و بلوچستان
۱۶۰. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌های مسافری زاهدان

• فارس

۱۶۱. اتاق تعاون استان فارس
۱۶۲. انجمن پیمانکاران عمرانی استان فارس
۱۶۳. انجمن مدیران صنایع فارس
۱۶۴. انجمن صنفی شرکت‌های تأسیساتی و تجهیزاتی فارس
۱۶۵. کانون انجمن‌های صنفی کارفرمایان استان فارس
۱۶۶. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی شیراز
۱۶۷. انجمن صنفی دفاتر خدمات مسافرت هوایی جهانگردی فارس

• قزوین

۱۶۸. اتاق تعاون استان قزوین
۱۶۹. کانون کارفرمایان استان قزوین
۱۷۰. انجمن صنفی شرکت‌های ساختمانی و تأسیساتی استان قزوین
۱۷۱. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی قزوین

• قم

۱۷۲. انجمن مدیران صنایع قم
۱۷۳. انجمن صنفی نمایندگان بیمه آسیا استان قم
۱۷۴. کانون انجمن‌های صنفی کارفرمایی حرف استان قم

● کردستان

- ۱۷۵. انجمن صنفی شرکت‌ها و مؤسسات حمل‌ونقل کالای سنندج
- ۱۷۶. اتاق اصناف مرکز استان کردستان
- ۱۷۷. اتاق تعاون استان کردستان
- ۱۷۸. خانه صنعت، معدن و تجارت کردستان

● کرمان

- ۱۷۹. اتاق اصناف مرکز استان کرمان
- ۱۸۰. اتاق تعاون کرمان
- ۱۸۱. انجمن صنفی صافکار و اطاقساز استان کرمان
- ۱۸۲. انجمن صنفی حمل‌ونقل کالای کرمان

● کرمانشاه

- ۱۸۳. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌ها و مؤسسات حمل کالا، ناوگان ترابری کرمانشاه
- ۱۸۴. اتاق بازرگانی، صنایع، معدن و کشاورزی کرمانشاه
- ۱۸۵. خانه صنعت، معدن و تجارت کرمانشاه
- ۱۸۶. کانون کارفرمایان استان کرمانشاه

● کهگیلویه و بویراحمد

- ۱۸۷. اتاق بازرگانی، صنایع، معدن و کشاورزی یاسوج
- ۱۸۸. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌های حمل‌ونقل استان کهگیلویه و بویراحمد
- ۱۸۹. اتاق تعاون استان کهگیلویه و بویراحمد

● گلستان

- ۱۹۰. انجمن شرکت‌های ساختمانی و تأسیساتی استان گلستان
- ۱۹۱. اتاق بازرگانی، صنایع، معدن و کشاورزی گرگان
- ۱۹۲. خانه صنعت، معدن و تجارت استان گلستان
- ۱۹۳. اتاق تعاون استان گلستان
- ۱۹۴. انجمن صنفی شالیکوبی‌داران گلستان
- ۱۹۵. کانون انجمن‌های صنفی آموزشگاه‌های آزاد استان گلستان
- ۱۹۶. انجمن صنفی نمایندگان بیمه آسیا استان گلستان
- ۱۹۷. اتحادیه تولیدکنندگان پوشاک استان گلستان

● گیلان

- ۱۹۸. اتاق بازرگانی، صنایع، معدن و کشاورزی گیلان
- ۱۹۹. انجمن صنفی شرکت‌های حمل‌ونقل جاده‌ای کالای بندر انزلی
- ۲۰۰. اتاق اصناف مرکز گیلان
- ۲۰۱. انجمن صنفی نمایندگان بیمه آسیا استان گیلان
- ۲۰۲. انجمن صنفی صنایع آرد استان‌های گیلان و زنجان
- ۲۰۳. انجمن صنفی کارفرمایی واحدهای اقامتی مسافر شهرستان بندرانزلی
- ۲۰۴. انجمن صنفی شرکت‌ها و مؤسسات مسافربری شهرستان رشت و حومه
- ۲۰۵. انجمن شرکت‌های ساختمانی و تأسیساتی گیلان

• لرستان

- ۲۰۶. انجمن صنفی تخصصی صنایع همگن سنگبران استان لرستان
- ۲۰۷. انجمن صنفی انبوه‌سازان مسکن و ساختمان استان لرستان
- ۲۰۸. اتاق تعاون استان لرستان
- ۲۰۹. انجمن صنفی کارفرمایان شرکت‌های مسافربری بروجرد
- ۲۱۰. اتاق اصناف مرکز استان لرستان
- ۲۱۱. انجمن صنفی شرکت‌های مسافربری الیگودرز و ازنا

• مازندران

- ۲۱۲. انجمن صنفی انبوه‌سازان مسکن آمل
- ۲۱۳. انجمن صنفی گل و گیاه زینتی شهرستان آمل و حومه
- ۲۱۴. انجمن صنفی کارفرمایان و کارآفرینان صنایع بابل
- ۲۱۵. انجمن صنفی کارفرمایی نمایندگان بیمه آسیا استان مازندران
- ۲۱۶. انجمن صنفی دفاتر پیشخوان دولت استان مازندران

• مرکزی

- ۲۱۷. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی اراک
- ۲۱۸. انجمن صنفی سنگبران محلات
- ۲۱۹. اتاق تعاون استان مرکزی
- ۲۲۰. انجمن شرکت‌های ساختمانی و تأسیساتی استان مرکزی
- ۲۲۱. انجمن سازندگان تجهیزات نفت، گاز و پتروشیمی استان مرکزی

• هرمزگان

- ۲۲۲. اتاق تعاون استان هرمزگان
- ۲۲۳. انجمن صنفی کارایی‌های غیردولتی استان هرمزگان
- ۲۲۴. اتاق بازرگانی، صنایع معادن و کشاورزی هرمزگان

• همدان

- ۲۲۵. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی همدان
- ۲۲۶. انجمن صنفی کارفرمایی تولیدکنندگان تخم‌مرغ نطفه‌دار استان همدان
- ۲۲۷. انجمن صادرکنندگان استان همدان
- ۲۲۸. انجمن پیمانکاران عمرانی استان همدان

• یزد

- ۲۲۹. انجمن صنفی شرکت‌ها و مؤسسات حمل‌ونقل یزد و حومه
- ۲۳۰. انجمن صنفی کارفرمایی کارخانجات کاشی، سرامیک و چینی یزد
- ۲۳۱. اتاق تعاون استان یزد
- ۲۳۲. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی یزد
- ۲۳۳. خانه صنعت، معدن و تجارت یزد

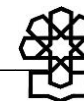
پیوست ۲. پرسشنامه پایش محیط کسب‌وکار ایران در زمستان ۱۳۹۴

نظرخواهی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی - گروه مطالعات محیط کسب‌وکار

(نظرخواهی فصلی از تشکل‌های اقتصادی سراسر کشور برای انعکاس به نمایندگان مجلس شورای اسلامی)

سؤال: طی زمستان ۱۳۹۴، هر یک از مؤلفه‌های زیر، چقدر در اداره واحدهای تولیدی عضو تشکل شما مشکل ایجاد کرده است؟ لطفاً به هر مورد از یک تا ۱۰ نمره دهید. به موردی که در اداره واحدهای تولیدی عضو تشکل شما، مشکل چندانی ایجاد نکرده، نمره یک و موردی که اداره واحدهای عضو تشکل شما را تقریباً غیرممکن کرده است، نمره ۱۰ بدهید (مشکلات حادث‌تر، نمرات بالاتر). (* دو مؤلفه جدید هستند)

نمره از ۱ تا ۱۰ (بدترین ارزیابی: ۱۰)	مشکلات متعارف تولیدکنندگان ایرانی (به ترتیب الفبا)
	اعمال تحریم‌های بین‌المللی علیه کشورمان
	برگشت چک‌های مشتریان و همکاران
	بی‌تهدی شرکت‌ها و مؤسسات دولتی به پرداخت به‌موقع بدهی خود به پیمانکاران
	بی‌ثباتی در قیمت مواد اولیه
	بی‌ثباتی قوانین و مقررات مربوط به تولید و سرمایه‌گذاری
	تعرفه پایین کالاهای وارداتی و رقابت غیرمنصفانه محصولات رقیب خارجی در بازار
	تمایل مردم به خرید کالاهای خارجی و تقاضای کم برای محصولات ایرانی مشابه
	تولید کالاهای غیراستاندارد، تقلبی و عرضه نسبتاً بدون محدودیت آن به بازار
	زیاد بودن تعطیلات رسمی
	ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید و نرخ بالای تأمین سرمایه از بازار غیررسمی
	ضعف دادسراها در رسیدگی مؤثر به شکایت‌ها و اجبار طرف‌های قرارداد به انجام تعهدات
	ضعف زیرساخت‌های تأمین برق
	ضعف زیرساخت‌های حمل‌ونقل
	ضعف نظام توزیع و مشکلات رساندن محصول به دست مصرف‌کننده
	عرضه کالاهای خارجی قاچاق در بازار داخلی
	*فقدان دسترسی به فناوری مورد نیاز
	قیمتگذاری غیرمنطقی محصولات تولیدی توسط دولت و نهادهای حکومتی
	*کمبود نیروی انسانی ماهر و آموزش‌دیده
	محدودیت قانون کار در تعدیل و جابجایی نیروی کار
	مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها
	موانع تعرفه‌ای صادرات محصولات و واردات مواد اولیه
	نرخ بالای بیمه اجباری نیروی انسانی
	وجود مفاسد اقتصادی در دستگاه‌های حکومتی
با گذشت دو سال از ابلاغ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، میزان اجرای محورهای اصلی این سیاست‌ها را با ارائه نمره‌ای از ۱ (کمترین) تا ۱۰ (بیشترین) ارزیابی کنید:	
ایجاد ثبات اقتصادی ایجاد رقابت در کسب‌وکارها تسهیل سرمایه‌گذاری و ورود به کسب‌وکارها تشویق و ترویج مصرف کالاهای داخلی تعرفه‌گذاری مناسب واردات حمایت از صادرات غیرنفتی حمایت از محصولات دانش‌بنیان شفاف‌سازی و حذف رانت‌ها	

بیوست ۳. اینفوگرافی پایش محیط کسب و کار در زمستان ۱۳۹۴

معرفی گزارش‌های پایش محیط کسب و کار

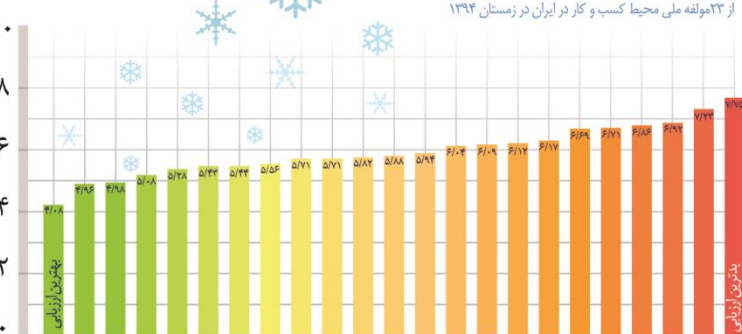
گزارش حاضر، ارزیابی ۳۳۳ تشکل اقتصادی سراسر کشور از ۲۳ مولفه ملی محیط کسب و کار ایران در زمستان ۱۳۹۴ است. تعریف عملیاتی محیط کسب و کار در این گزارش عبارتست از: «مجموعه عواملی که در اداره یا عملکرد بنگاه‌ها موثرند اما تقریباً خارج از کنترل مدیران بنگاه‌ها قرار دارند». مولفه‌های محیط کسب و کار در این گزارش طی زمستان ۸۸ تا بهار ۸۹ با روش داده بنیاد از «مجموعه مشکلات اداره بنگاه‌ها» ابراز شده توسط تشکل‌های اقتصادی مادر و نیز ۳ دور اظهار نظر ۸۰ تشکل اقتصادی به روش دلفی بدست آمده‌اند. در برشنامه این گزارش که از پاییز ۸۹، در ۲۰ روز آخر هر فصل برای تشکل‌های اقتصادی شناخته شده در سراسر کشور ارسال می‌شود، از مسوولان رسمی تشکلهای خواسته می‌شود ارزیابی خود را از میزان اخلاص هر یک از مولفه‌ها در اداره واحدهای تولیدی آن تشکل در فصل مورد بررسی با اختصاص یک کمیت بین یک (بهترین ارزیابی، شرایطی که مولفه در اداره بنگاه‌ها می‌تواند داشته باشد) تا ده (بدترین ارزیابی، شرایطی که مولفه مورد ارزیابی باعث تعطیلی بنگاه‌ها می‌تواند شود) اعلام کنند. میانگین وزنی ارزیابی تشکلهای در دوره مورد بررسی پس از اعمال وزن سهم استان متبوع تشکل و سهم بخش متبوع تشکل از تولید ناخالص داخلی، بصورت عددی بین یک تا ده اعلام شده است.

بیست و دومین گزارش فصلی پایش محیط کسب و کار (زمستان ۱۳۹۴)

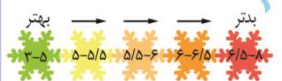

گروه مطالعات محیط کسب و کار

برآیند ارزیابی ۳۳۳ تشکل اقتصادی از سراسر کشور از ۲۳ مولفه ملی محیط کسب و کار در ایران در زمستان ۱۳۹۴

۱. ضعف زیرساخت‌های تامین برق
 ۲. ضعف نظام توزیع و مشکلات رساندن محصول به دست مصرف کننده
 ۳. ضعف زیرساخت‌های حمل و نقل
 ۴. کمبود نیروی انسانی، مهارت و آموزش دیده
 ۵. تمایل مردم به خرید کالاهاى خارجی و تقاضای کم برای محصولات ایرانی مشابه
 ۶. فقدان دسترسی به فناوری مورد نیاز
 ۷. موانع تعرفه ای صادرات محصولات و واردات مواد اولیه
 ۸. بی ثباتی در قیمت مواد اولیه
 ۹. تعرفه پایین کالاهاى وارداتی و رقابت غیر منصفانه محصولات رقیب خارجی بازار
 ۱۰. زیاد بودن تعطیلات رسمی
 ۱۱. قیمت گذاری غیر منطقی محصولات تولیدی توسط دولت و نهادهای حکومتی
 ۱۲. تولید کالاهاى غیراستاندارد، تقلبی و عرضه نسبتاً بدون محدودیت آن به بازار
 ۱۳. اعمال تحریم‌های بین‌المللی علیه کشورمان
 ۱۴. محدودیت قانون کار در تبدیل و چاپخانه نیروی کار
 ۱۵. بی ثباتی قوانین و مقررات مربوط به تولید و سرمایه‌گذاری
 ۱۶. عرضه کالاهاى خارجی قاچاق در بازار داخلی
 ۱۷. ضعف دانش راهبردی و مدیریتی شرکتها و ایجاد طایفای قرمز با عدم انجام تعهدات
 ۱۸. برگشت چکهای مشتریان و همکاران
 ۱۹. نرخ بالای بیهوده اجباری نیروی انسانی
 ۲۰. وجود مفاسد اقتصادی در دستگاه‌های حکومتی
 ۲۱. بی‌توجهی شرکتها و موسسات دولتی به پرداخت به موقع بدهی خود به پیمانکاران
 ۲۲. ضعف بازار سرمایه در تامین مالی و نرخ بالای تامین سرمایه از بازار غیر رسمی
 ۲۳. مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها

infographic.ir
داده‌های زیبا، Beautiful Data.

منابع و مآخذ

۱. پرسشنامه‌های تکمیل شده توسط ۲۳۳ تشکل اقتصادی از سراسر کشور در فرآیند مطالعه میدانی این گزارش (اصل پرسشنامه‌های تکمیل شده در گروه مطالعات محیط کسب‌وکار در مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی محفوظ است).
۲. مرکز آمار ایران، حساب‌های ملی ایران، ۱۳۷۰-۱۳۹۰.
۳. گروه مطالعات محیط کسب‌وکار مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، گزارش‌های پایش محیط کسب‌وکار ایران، سال‌های مختلف.
۴. گزارش عملکرد واحدهای قضایی کل کشور، فروردین ۱۳۹۱ و فروردین ۱۳۹۴.
5. Churchman c. Philosophical Speculations on Systems Design, center for research in management science, university of California, 1973.
6. Shane S. A General Theory of Entrepreneurship: The Individual-Opportunity Nexus. Edward Elgar Publishing, 2003.
7. Shane, S. and Venkataraman, S. The promise of entrepreneurship as a field of research. *Academy of Management Review*, 26(1), 2000.
8. Rodriguez-Pose, A., & Ezcurra, R. (2011). Is fiscal decentralization harmful for economic growth? Evidence from the OECD countries. *Journal of Economic Geography*, 619-643.
9. Sterman, J. D. *Business Dynamics: Systems Thinking and Modeling for a Complex World*. Boston: McGraw-Hill, 2000.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شناسنامه گزارش

شماره مسلسل: ۱۴۹۱۹

عنوان گزارش: پایش محیط کسب‌وکار ایران در زمستان ۱۳۹۴ (ارزیابی ۲۳۳ تشکل اقتصادی سراسر کشور از مؤلفه‌های ملی محیط کسب‌وکار در ایران)

نام دفتر: مطالعات اقتصادی (گروه مطالعاتی محیط کسب‌وکار)

تهیه و تدوین‌کنندگان: شاهین جوادی، زهرا نعیمی

ناظر علمی: سیدامیر سیاح

اظهار نظر کنندگان: مریم احمدیان، محسن مقیسه

متقاضی: معاونت پژوهش‌های اقتصادی

ویراستار تخصصی: _____

ویراستار ادبی: _____

واژه‌های کلیدی:

۱. محیط کسب‌وکار

۲. محیط نهادی

۳. محیط اقتصادی

۴. نگرش‌سنجی

۵. تئوری عمومی کارآفرینی شین

۶. تفکر سیستمی

۷. سیستم‌های پویا

تاریخ انتشار: ۱۳۹۵/۴/۲۳